

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
AMEA: "Xəzərin
səviyyəsini
qorumaq
mümkün
deyil"
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 6 iyun 2024-cü il Cümə axşamı № 98 (8471) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Buğda istehsalına mühüm dəstək - NK-dan qərar

Dövlət suvarma sistemləri üçün götürüləcək kreditlərə zəmanət verəcək

yazısı səh.10-da

Ermənistanın konstitusiyaya məkrinə Bakıdan reaksiya - nazirdən cavab

yazısı səh.9-da

Gürcüstan inqilabın astanasında - Rusiyanın mesajı...

yazısı səh.8-da

Azərbaycan kiçik dövlətlərə dəstək fondu yaradacaq - global missiya

yazısı səh.5-da

İrəvanın Bakının nəhəng layihəsinə qoşulmaq arzusu

yazısı səh.3-da

Kremlin başqa yolu qalmasa... - nüvə bombası Polşa və Niderlanda atılacaq?

yazısı səh.12-da

ADNOC: "Azərbaycan dünyanın təhlükəsiz enerji təminatında böyük rol oynayır"

yazısı səh.9-da

Türkiyənin BRICS-ə qoşulması nə vəd edir - təhlil

yazısı səh.4-da

Göydən "od ələnəcək" - dəhşətli istilər gəlir

yazısı səh.10-da

Dövlət Xidməti taksi qiymətlərinin artmasına münasibət bildirdi

yazısı səh.2-da

KEŞİŞ ANTİSÜLH SSENARİSİNİN PƏRDƏARXASI "LİDERİ" Nİ İFŞA ETDİ

Rəsmi İrəvanın revanşistlərə meydan tanıması radikalların öz çevrələrini genişləndirməsini stimullaşdırır; Bakının tələbi haqlı; ekspertlərdən baş verənlərə reaksiyalar

yazısı səh.6-da

Qaz və "yaşıl enerji" ilə bağlı mühüm anons - Prezidentin mesajı

Avropanın Azərbaycandan qaz idxalını artırmaq istəyi - Bakı sözünə sadıqdır

yazısı səh.7-da

Niyaməddin Orduxanlı

"Gənclərlə bağlı dövlət proqramları həyata keçirilməlidir" - politoloq

yazısı səh.13-da

Ceyhun Məmmədov

Deputat:
"Bəzi valideynlər övladına kifayət qədər vaxt ayırmır, onlara normal tərbiyə verə bilmir"

yazısı səh.15-da

Ceyhun Bayramovdan sülh sazişi ilə bağlı mühüm açıqlama

yazısı səh.5-da

İndikator	Cəmi	Azərbaycanda ən yaxşı universitet	Göstəriciyə görə reyting	Ümumi reyting
Akademik reputasiya	30%	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)	660	1001-1200
İşgüzarlar arasında reputasiya	15%	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)	570	1001-1200
Müəllim - tələbə nisbəti	10%	Bakı Dövlət Universiteti	373	951-1000
Bir müəllimə düşən tələbə sayı	20%	Bakı Dövlət Universiteti	1412	951-1000
Əcnəbi müəllimlərin payı	5%	Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti	634	1001-1200
Əcnəbi tələbələr payı	5%	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)	1047	1001-1200
Beynəlxalq elmi əməkdaşlıq indeksi	5%	Bakı Dövlət Universiteti	1216	951-1000
Məzunların nailiyyətləri	5%	Bakı Dövlət Universiteti	271	951-1000
Dayanıqlılıq indeks	5%	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)	991	1001-1200

Sergey Xristoforov,
QSC-in (Quacquarelli Symonds) regional direktoru

Azərbaycan universitetləri “ən yaxşılar” sırasında

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC) və Bakı Dövlət Universiteti dünyanın ən yaxşı universitetlərinin reytingi üzrə metodologiya indikatorunun 9 göstəricisindən 8-də bərabər sayda yüksək yerləri tutur.

Musavat.com xəbər verir ki, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti isə “Əcnəbi müəllimlərin payı”na görə ölkə universitetləri arasında liderlik edir.

“Respublikanski” hara köçürüləcək?

Vətəndaşlara müasir standartlara uyğun tibbi xidmətin göstərilməsi məqsədilə Respublika Klinik Xəstəxanasının inzibati binasının uzun müddətdir istismar olunması səbəbindən əsaslı təmirə ehtiyacı yaranıb.

Modern.az xəbər verir ki, bu barədə “Report”-un sorğusuna cavab olaraq TƏBİB-dən bildirilib.

Qeyd olunub ki, bu səbəbdən xəstəxananın 6 terapeutik şöbəsinin müvəqqəti olaraq xəstəxananın inzibati binasından Bakı şəhəri, Sabunçu rayonu, Bilgəh qəsəbəsi, Hacıağa Dadaşov küçəsi 65 ünvanında yerləşən Modul tipli xəstəxanaya köçürülməsi həyata keçirilməkdədir.

Məlumatla əsasən, mərhələli təmir işləri ilə əlaqədar olaraq xəstəxananın II korpusunda yerləşən Cərrahiyyə, Reanimasiya və Təcili tibbi yardım şöbələri birinci korpusa yerləşdirilir.

Sadalanan şöbələr bütün rayonların və Bakı şəhərinin əhalisinə təcili və təxirəsalınmaz tibbi xidmət göstərir. Bu səbəbdən də I korpusda (terapevtik) 8 əməliyyatxana olmaqla, lazım olan bütün infrastruktur yaradılıb. Hazırda gün ərzində 75-80 cərrahi əməliyyat icra olunur. Təkcə may ayı ərzində 1 212 cərrahi əməliyyat icra olunub.

Xəstəxananın I korpusunda yerləşən 6 şöbə (Endokrinologiya, Qastroenterologiya, Kardiologiya, Pulmonologiya, Nefrologiya, Nevrologiya) və Terapevtik reanimasiya bölməsinin məhz həmin ünvana köçürülməyinə əsas səbəb isə köçürüləcək xəstəxanada cərpay sayının müəyyən edəcək pasiyent sayını qəbul edə bilmə imkanına malik olmasıdır.

Görülən işlər qaydalara uyğun olaraq planlı şəkildə aidiyyəti qurumların nəzarəti altında həyata keçirilir.

Ali Məhkəmənin hakimi nazir müavini təyin edildi

Ədliyyə naziri Fərid Əhmədova yeni müavin təyin edilib. “Qafqazinfo”-nun əldə etdiyi məlumata görə, bu barədə müvafiq sərəncam imzalanıb.

Yeni nazir müavini Ali Məhkəmənin hakimi Abiddin Hüseynov olub. Təyinatla bağlı Məhkəmə-Hüquq Şurası onun hakimlik fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə qərar qəbul edib.

O, ötən il Azərbaycan Prezidentinin sərəncamı ilə “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilib.

Kahramanmaraşda “Azərbaycan” məhəlləsinin inşası davam etdirilir

2023-cü ilin fevral ayında Türkiyədə baş vermiş zəlzələdən zərər çəkmiş Kahramanmaraş şəhərində Azərbaycan Respublikasının Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyi (MİDA) tərəfindən “Azərbaycan” yaşayış məhəlləsinin inşası davam edir.

APA-nın bölgəyə ezam olunmuş müxbiri xəbər verir ki, tikinti işləri bitdikdən sonra ümumi sahəsi 28,5 hektar olan bu ərazidə yaşayış binaları, ibtidai məktəb və uşaq bağçası, mədəniyyət mərkəzi yerləşəcək.

Dörd mərtəbəli 71 yaşayış binasında ümumilikdə 2, 3 və 4 otaqlı 1300 mənzil olacaq.

MİDA-nın Aparat rəhbəri Fərman Qurbanlı APA-ya açıqlamasında “Azərbaycan” yaşayış məhəlləsinin tikinti işlərinin planına uyğun olaraq davam etdiyini bildirib.

Onun sözlərinə görə, ərazidə məskunlaşacaq sakinlərin iş yerləri ilə təmin olunması məqsədilə yaşayış binalarında 764 qeyri-yasayış (ticarət) obyekti istifadəyə verəcək.

“Eyni zamanda “Azərbaycan” yaşayış məhəlləsində parkla birlikdə ümumilikdə 14 hektar yaşıllıq zonası salınacaq. Sahəsi 3,5 hektar olacaq parkda sakinlərin istirahəti üçün hər cür şərait yaradılacaq”, - Fərman Qurbanlı vurğulayıb.

Hazırda “Azərbaycan” yaşayış məhəlləsinin Baş planı üzrə 7, 8, 11 və 12-ci kvartalların, həmçinin məktəb və uşaq bağçasının tikintisi MİDA tərəfindən davam etdirilir. Yaşayış məhəlləsində inşa olunan məktəb 20 sinif otağından, uşaq bağçası isə 3 sinif otağından ibarətdir.

Tikintisi davam edən 4 kvartalda 26 yaşayış binası yerləşir.

“Azərbaycan” məhəlləsində yerləşəcək mədəniyyət mərkəzinin də layihələndirmə işləri hazırda tamamlanmaq üzrədir. Mərkəzin layihəsi hazır olduqdan sonra qısa zaman ərzində tikinti işlərinə başlanılacaq.

Tofiq Yaqublunun cinayət işi üzrə məhkəmə başlayır

Milli Şuranın üzvü Tofiq Yaqublunun cinayət işi üzrə ibtidai istintaq başa çatıb.

İş baxılması üçün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

Cinayət işi baxılması üçün hakim Əli Məmmədovun icraatına verilib.

Qeyd edək ki, Tofiq Yaqublun Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (Dələduzluq -

külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə), 320-ci (Rəsmi sənədləri, dövlət təltiflərini, möhürləri, ştampları, blankları saxtalaşdırma, qanunsuz hazırlama, satma və ya saxta sənədlərdən istifadə etmə), 320.1-ci (Hüquq verən və ya vəzifədən azad edən vəsiqəni və ya digər rəsmi sənədi istifadə etmək məqsədilə saxtalaşdırma və ya

qanunsuz hazırlama, yaxud bu cür sənədi satma, habelə eyni məqsədlə Azərbaycan Respublikasının saxta dövlət təltifini, ştampları, möhürü, blankı hazırlama və ya satma) və 320.2-ci (Bu məcəllənin 320.1-ci maddəsində göstərilmiş bilə-bilə saxta sənədlərdən istifadə etmə) maddələri ilə ittiham edilir. APA

Dövlət Xidməti taksi qiymətlərinin artmasına münasibət bildirdi

Azərbaycanda Nazirlər Kabinetinin 178 sayılı Qərarı ilə “Qiymətləri (tarifləri) dövlət tərəfindən tənzimlənən malların (işlərin, xidmətlərin) Siyahısı” təsdiq edilib.

Bu barədə “APA-Economics”-in sorğusuna cavab olaraq İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarlarına Nəzarət Dövlət Xidmətindən bildirilib.

Qeyd edilib ki, həmin siyahıya daxil olan xidmətlərin qiymətləri dövlət tərəfindən müəyyən edilir. Digər xidmətlərin tarifləri, o cümlədən taksi xidmətlərinin tarifləri bazar prinsiplərinə uyğun olaraq tələb və təklif əsasında sahibkarlıq subyektləri tərəfindən sərbəst müəyyən edilir.

Eyni zamanda “Sahibkarlıq fəaliyyəti haqqında” qanuna əsasən sahibkarlar qanunvericiliyə əməl etməklə öz xidmətləri üçün qiymətləri (tarifləri) sərbəst müəyyənləşdirmək hüququna malikdir.

Bununla belə, Antiinhisar və İstehlak Bazarlarına Nəzarət Dövlət Xidməti əsassız qiymət dəyişikliyinə qarşısının alınması, qiymət formalaşması zamanı antiinhisar qanunvericiliyinə riayət olunmasına nəzarət məqsədilə istehlak bazarında müəmmadi monitorinqlər aparır və pozuntu aşkar olunduqda qanunvericiliyə uyğun tədbirlər görür.

Qeyd edək ki, gələn ayın birindən ölkədə taksi fəaliyyəti ilə bağlı yeni qaydalar qüvvəyə minəcək. Sosial şəbəkələrdə və KİV-lərdə bununla əlaqədar paytaxtdakı taksi şirkətlərinin qiymətləri kəskin artırdığı bildirilir.

İrəvan Bakının nəhəng strateji layihəsinə qoşulmağa can atır

Ermənistan Azərbaycan və Avropa Birliyinin ortaq "Yaşıl enerji" layihəsinə qatılmaq üçün çabalayır, ancaq rəsmi Bakı prinsipialdır, əgər Azərbaycanın beş şərti əsasında yekun sülh sazişi imzalanmazsa...

Cənubi Qafqazda sülh prosesi intensivləşmiş kimi görünür. Hər halda, Azərbaycan və Ermənistan arasında yekun sülh sazişinin məzmunu üzrə təkliflərin mübadiləsi intensiv şəkildə davam edir. Halbuki bir müddət öncəyə qədər bu prosesdə müəyyən durğunluq müşahidə olunurdu. Ermənistan xarici himayədarlarının təlimatları ilə Azərbaycanla yekun sülh sazişinin müzakirəsindən yayınmağa çalışırdı. Və bu baxımdan, regional sülh masasında müəyyən irəliləyişlərin olması Cənubi Qafqazda sabitliyin, əmin-amanlığın təmin olunacağına kifayət qədər ciddi ümidlər yaradır.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, regional sülh prosesinin durğunluq dövründən çıxarılması ilk növbədə Azərbaycanın prinsipial mövqeyindən qaynaqlanır. Çünki Ermənistanın xarici havadarları bu prosesi əngəlləməklə, Cənubi Qafqazda öz geopolitik maraqlarını təmin etmək üçün münbit şərait yaratmağa cəhd göstərirdilər. Yeni bəzi Qərb siyasi dairələri Cənubi Qafqaza yerləşmək üçün regional sülh prosesini nəzarətə almağı hədəfləyirdi. Və bununla da Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqlarını öz geopolitik maraqlarının girovuna çevirməyi planlaşdırırdılar.

Ancaq ABŞ, Avropa Birliyi və Fransanın bu cəhdləri iflasa uğradıldı. Belə ki, rəsmi Bakı bu beynəlxalq üçlüyün regional sülh prosesinə müdaxilə imkanlarını və mexanizmlərini tamamilə blokladı. Azərbaycanın "boz zona"da erməni separatizmini və terrorizmini ta-

mamilə sıradan çıxartmasından sonra ABŞ, Avropa Birliyi və Fransa demək olar ki, oyundankənar vəziyyətə düşmüş oldu. Və bu, birmənalı şəkildə rəsmi İrəvanın da mövqeyinə təsir göstərdi.

Məsələ ondadır ki, Paşinyan hakimiyyəti yekun sülh sazişinin imzalanması gecikdikcə, bundan ən çox itirən tərəfin məhz Ermənistan olacağını anladı. Xüsusilə də ABŞ və Avropa Birliyinin Ermənistana vədlərindən başqa heç nə verməyirdi. Və bununla da Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqlarını öz geopolitik maraqlarının girovuna çevirməyi planlaşdırırdılar.

kun sülh sazişini imzalama-sından keçir.

Bəzi məlumatlara görə, Paşinyan hakimiyyəti hətta Azərbaycanla növbəti savaşı olmasa belə, Ermənistanın tədricən dağılma mərhələsinə girecəyinə artıq əmin olub. Hər halda, mövcud blokada şəraitində xarici maliyyə qaynaqlarından borclanmaqla, Ermənistanın uzun müddət davam da mövqeyinə təsir göstərdi. Ən qısa zamanda, yekun sülh sazişinin imzalanması üçün tələsir. Və bununla da ilk növbədə Türk İttifaqı ilə iqtisadi-ticarəti münasibətlər qurmaqla, Ermənistanın sosial-iqtisadi çöküşünün qarşısını almağa çalışır.

Son məlumatlara görə, Azərbaycan və Ermənistanın siyasi rəhbərliklərinin mövqeyi yekun sülh sazişinin məzmunu üzərində ciddi şəkildə yaxınlaşmağa başlayıb. Rəsmi İrəvan həmin sənədin böyük ölçüdə razılaşdırıldığını iddia edir. Azərbaycanın rəsmi dairələri isə sülh müzakirələrində müəyyən irəliləyişlərin olduğunu qətiyyənlə inkar etmirlər. Bu isə o deməkdir ki, rəsmi Bakının israr etdiyi ikitərəfli və birbaşa müzaki-

rə formatı artıq öz effektini göstərməyə başlayıb.

Ancaq rəsmi İrəvan Cənubi Qafqazda davamlı sülhə nail olmaq və Ermənistanı gələcək təhlükələrdən xilas etmək üçün daha cəsarətli və konkret addımlar da atmalıdır. Belə ki, Ermənistan konstitusiyasındakı bəzi müddəalar regional sülhə birbaşa təhdiddir. Çünki Ermənistan konstitusiyasında Azərbaycana qarşı açıq ərazi iddiaları mövcuddur. Ona görə də hətta rəsmi İrəvan Azərbaycanla yekun sülh sazişini imzalasa belə, bu önəmli məqam Ermənistan üçün davamlı sülh vəd etmir.

Belə anlaşılır ki, Paşinyan hakimiyyəti yalnız Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanması deyil, həm də Ermənistan konstitusiyasındakı savaş səbəbi olan müddəaların dəyişdirilməsi barədə də düşüncəli, Rəsmi İrəvan Ermənistanda konstitusiya islahatları aparmaq niyyətinin olduğu barədə mesajlar verməyə başlayıb. Ancaq Ermənistanda "kilsə qiyməti"nin hələ davam etdiyi bir şəraitdə Paşinyan hakimiyyətinin buna cəsarət edib-etməyəcəyi hələlik müəmmal qalmaqdadır.

Halbuki bu problemin həllinin gecikdirilməsi ilk növbədə Ermənistanın iqtisadi maraqlarına ağır zərbə vura bilər. Belə ki, Ermənistan Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətlərini ən qısa zamanda normalaşdırmasa, mövcud ziddiyyətli problemləri tam həll etməsə, yenə də önəmli regional iqtisadi layihələrdən kənarda qalacaq. Hər halda, rəsmi Bakı Azərbaycana ərazi iddialarını saxlayan Ermənistan regional layihələr-

Prezident Məhəmməd Moxberlə mühüm məsələləri müzakirə etdi

Iyunun 5-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə İran İslam Respublikasının Prezidenti vəzifəsini icra edən, Birinci vitse-prezident Məhəmməd Moxber arasında telefon danışığı olub.

APA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Prezidentinin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb.

Telefon danışığı əsnasında dövlətlərimiz arasında tarixi dostluq, qonşuluq və xalqlarımız arasında qardaşlıq münasibətlərinin mövcud olduğu bir daha vurğulanıb.

Söhbət zamanı Prezident İlham Əliyevlə İran İslam Respublikasının mərhum prezidenti Seyid İbrahim Rəisinin Azərbaycan-İran sərhədində keçirilmiş görüşünə, görüşdə aparılmış müzakirələrin və əldə edilmiş razılaşmaların əhəmiyyətinə toxunulub. Qeyd edilib ki, bir çox önəmli məsələlərin müzakirə edildiyi həmin görüşdə əlaqələrimizin inkişafının gələcək istiqamətləri və hər iki tərəfin güclü siyasi iradəsi bir daha təsdiqlənib. Azərbaycanın bu görüşdə əldə edilmiş razılaşmalara tam şəkildə sadıq olduğunu deyən dövlətimizin başçısı bildirib ki, ölkəmiz onların icrası istiqamətində İran İslam Respublikası ilə birlikdə fəaliyyətini davam etdirəcək.

Azərbaycan Prezidenti İran İslam Respublikasının Prezidenti Seyid İbrahim Rəisinin, xarici işlər naziri Hüseyn Əmir Abdullahianın və digər müşayiət edən şəxslərin helikopter qəzasında faciəli surətdə həlak olmaları ilə bağlı İran dövlətinə və xalqına bir daha başsağlığı verib.

Başsağlığına görə təşəkkürünü bildiren Məhəmməd Moxber də öz növbəsində İran tərəfindən Prezident İlham Əliyevlə İranın mərhum prezidenti Seyid İbrahim Rəisinin görüşü zamanı əldə edilmiş razılaşmaların ölkələrimizin maraqlarına uyğun olaraq həyata keçiriləcəyini qeyd edib.

Telefon danışığı zamanı İran ərazisindən keçməklə Azərbaycanın Zəngilan rayonunu Naxçıvanla birləşdirən yol-nəqliyyat xəttinin yaradılması istiqamətində aparılan işlər də müzakirə olunub.

də iştirak edərək, maliyyə-iqtisadi sahədə güclənmək şansı tanımaz. Və rəsmi İrəvan Azərbaycana təzyiq mexanizmləri olmayan Qərbə güvənmək əvəzinə məhz bu məsələ üzərində düşünsə, Ermənistan daha çox mənfəət əldə edə bilər.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, Paşinyan hakimiyyəti Azərbaycanın son regional enerji layihələrinə göz dikib. Belə ki, rəsmi İrəvan Azərbaycanın Avropa Birliyi ilə imzaladığı enerji təhlükəsizliyi üzrə tərəfdaşlıq sazişindən faydalanmaq niyyətinə düşüb. Xüsusilə də Paşinyan hakimiyyəti rəsmi Bakının "yaşıl enerji" layihəsində Ermənistanın iştirakına nail olmağa can atır. Və bu məqsədlə Avro-

pa Birliyinin dəstəyinə ümid bəsləyir.

Ancaq Avropa Birliyinin bu məsələdə Ermənistana yardım edə biləcəyi o qədər də inandırıcı görünmür. Çünki rəsmi İrəvan bu nəhəng enerji layihəsindən faydalanmaq niyyətində ciddidirsə, onda ilk növbədə vaxt itirmədən Azərbaycanın irəli sürdüyü beş baza prinsipi əsasında yekun sülh sazişinin imzalanmasına nail olmalıdır. Əks halda, rəsmi Bakı buna qədər olan regional layihələrdə olduğu kimi, bu dəfə də Ermənistanla Azərbaycanın növbəti nəhəng layihəsinin icrasını yalnız kənardan müşahidə etmək şansı tanıya bilər.

✎ Elcin XALİDBƏYLİ,
"Yeni Müsavat"

Macarıstan şirkəti “Şahdəniz” layihəsində pay alışı ilə bağlı sənəd imzaladı

Macaristanın MVM şirkətinin “Şahdəniz” layihəsində pay alışı ilə bağlı imzalanan sənəd Azərbaycanın iqtisadi və enerji tərəfdaşlığını daha da gücləndirəcək.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bunu iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov X sosial şəbəkəsindəki hesabında qeyd edib.

“Macarıstanın xarici işlər və ticarət naziri Peter Sijarto ilə Azərbaycan-Macarıstan iqtisadi əlaqələrini gücləndirən birgə layihələr, enerji, nəqliyyat, əczaçılıq sahələrində fəal əməkdaşlıq, macar şirkətlərinin ölkəmizdəki fəaliyyəti və investisiya tərəfdaşlığımızın təşviqi barədə fikirlərimizi bölüşdük.

Macarıstanın MVM şirkətinin “Şahdəniz” layihəsində pay alışı ilə bağlı imzalanan sənəd ölkələrimizin iqtisadi və enerji tərəfdaşlığını daha da gücləndirəcək”, - paylaşımında qeyd olunur.

Masdar: “Özümüzü Azərbaycanda strateji investor olaraq görürük”

Azərbaycanda gördüklərimiz bizi çox sevindirir. “APA-Economics” xəbər verir ki, bunu Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən Bakı Enerji Forumunda panel müzakirəsi zamanı “Masdar” şirkətinin Asiya və Afrika regionlarında inkişaf və sərmayələr üzrə direktoru Abdulla Zayed deyib.

“Biz burada ambisiya və güclü istəyin olduğunu görürük. Hökumət verdiyi vədi yerinə yetirir. Bu da bizim burada mövcudluğumuzu davam etdirməyə kömək edir. Biz özümüzü strateji investor kimi görürük. Azərbaycanda qalmaq və davamlı şəkildə inkişaf etmək üçün burada-yıq”, - deyə o əlavə edib.

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan Çində səfərdə olarkən deyib ki, qardaş ölkə bu il ərzində BRICS-ə üzv olmaq niyyətindədir. Nazir qeyd edib ki, bu məsələ quruma üzv dövlətlərin xarici işlər nazirlərinin Rusiyanın Nijni-Novqorod şəhərində görüşündə müzakirə olunacaq. Hakan Fidan həmçinin BRICS ölkələrindən olan həmkarlarının Rusiyada keçiriləcək görüşündə iştirak etmək niyyətini açıqlayıb.

Nəzərə çatdırıraq ki, Rusiya, Braziliya, Hindistan, Çin, Cənubi Afrika Respublikası, İran, Misir və Efiopiyanın da daxil olduğu BRICS 2009-cu ilin iyununda Rusiya, Braziliya, Hindistan və Çin tərəfindən təsis olunub.

Bu arada Rusiya Türkiyənin BRICS-ə marağını açıqlayıb. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib. O, bu mövzunun BRICS-in sam-

mitində müzakirə olunacağını söyləyib.

Qeyd edək ki, Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan ölkəsinin bu il ərzində BRICS-ə üzv olmaq niyyətində olduğunu bildirib. O qeyd edib ki, bu məsələ quruma üzv dövlətlərin xarici işlər nazirlərinin Rusiyanın Nijni-Novqorod şəhərində görüşündə müzakirə olunacaq. Hakan Fidan həmçinin BRICS ölkələrindən

olan həmkarlarının Rusiyada keçiriləcək görüşündə iştirak etmək niyyətini açıqlayıb.

Türkiyənin BRICS-ə üzvlüyü kimə nə qazandıracaq? Hansı perspektivlər vəd edir?

Sabiq maliyyə naziri,

miş siyasət yürüdən azsayılı ölkələrdən biridir. Bu gün Türkiyə böyük Türk Dünyası Birliyi yaratmaq yolunda konkret addımlar atır. Bir dövlət kimi Qərbin təsirində olsaydı, Qərb Türkiyəyə bu addımları atmağa imkan verməzdi. İn-

dünya beşdən böyükdür. Yeni birlik bu beşliyin qarşısında ciddi bir güc olacaqdır”.

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayevin sözlərinə görə, Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidanın

olan yanaşmanın böyükyanlış olduğunu bildirirlər. Belə bir ortamda Türkiyənin BRICS-lə əməkdaşlığı, üzv olmaq istəyini bəyan etməsi hesab edirəm ki, Aİ-yə verilən bir cavabdır. Doğrudur, bu, zaman alan prosesdir, nəticədə üzvlüyün nə vaxt

Türkiyənin BRICS-ə qoşulması

nə vəd edir - təhlil

Fikrət Yusifov: “Yeni birlik bu beşliyin qarşısında ciddi bir güc olacaq”

Elşən Mustafayev: “Türkiyə BRICS-in əsas dövlətləri olan ÇİN və Rusiya üçün arzuolunan dövlətdir”

iqtisadi və siyasi məsələlər üzrə ekspert Fikrət Yusifov qardaş ölkənin bu qərarını alqışlayır: “Türkiyə NATO-ya üzv olsa da, biz artıq illərdir Türkiyə rəhbərliyinin bölgədə müstəqil siyasət yürütdüyünün şahidiyik. Bu sərbəstliyə görə zaman-zaman Qərbin ciddi basqıları ilə üzləşsə də, Türkiyə müstəqil siyasət yürütməkdə davam edir. Qardaş ölkənin mövqeyini başa düşmək lazımdır. Avropa İttifaqı uzun illər ərzində Türkiyənin bu birliyə qatılmasını əngəllədi. Hər dəfə bu məsələdə irəliyə doğru bir addım atıldıqdan sonra Avropanın başbilenləri Türkiyəmizin qarşısında yeni - həlli mümkün olmayan şərtlər qoydu. Bütün bu gedişlərdən iyrenən Türkiyə sonda bu məsələni bir dəfəlik qapadıb öz yolunu tutdu. Bu yol nə qədər çətin olsa da böyük dövlətçilik tarixi olan qardaş Türkiyə üçün şərəfli yoldur. Bu gün Türkiyə dünyada bu şəkildə balanslaşdırıl-

di Qərb, sadəcə, bu prosesi izləmək zorundadır. Bu gün Türkiyə yalnız Türk dünyası ölkələrinin deyil, İslam aləminə daxil olan bütün ölkələrin himayədarı rolunu oynayır. Türkiyə İsrailin Qəzza bölgəsindəki qətlamlarına qarşı ən sərt mövqe sərgiləyən yeganə ölkədir.

Bir dövlət kimi öz fəaliyyətində bu qədər müstəqil olan Türkiyəmizin, istənilən məsələnin həllində islam aləminə, Türk dünyasına qarşı ikili standartlar sərgiləyən Avropa Birliyi kimi bir qurumdan imtina edib BRICS-ə üz tutması tam yerində olan uğurlu siyasi qərardır. BRICS-in yaradılmasında məqsəd də Qərbin dünya hegemonluğuna son qoymaq idi. İndi bu təşkilatın Türkiyə kimi güclü və dünya siyasətində böyük nüfuz sahibi olan bir ölkənin hesabına genişlənməsi, təşkilatın gələcək fəaliyyətində böyük uğurlara imza atılması üçün zəmindir. Qardaş ölkənin prezidenti Rəcəb Tayyib Erdoğanın sözləri ilə desək,

BRICS-ə qoşulmaqla bağlı Rusiyada keçiriləcək toplantıda üzv dövlətlərlə müzakirələr aparmaq niyyətini bildirməsi bir çox mətləblərdən xəbər verir: “Türkiyə uzun illər ərzində Avropa İttifaqı üzvlüyünə qəbul olunmaqla bağlı aktiv fəaliyyətdə olub. Keçən dövrlər ərzində bu istiqamətdə ümidlər verilərsə də, sonda Aİ-yə üzv olan bir çox dövlətlər, qurumun rəsmiləri açıq şəkildə bu üzvlüyün reallaşmayacağı ilə bağlı bəyanatlar verməyə başlamışdılar. Eyni zamanda təmasların davam etdirilməsini də bildirirdilər. Belə absurd şəraitdən bezən Türkiyə bu ideyadan birdəfəlik əl çəkərək Aİ üzvlüyü ilə bağlı istəyindən imtina etdi. Əslində həmin vaxt Aİ Türkiyənin bu addımını gözləmədi. Belə ki, onlar düşünürdülər ki, Türkiyəni mütəmadi sıxmaqla, onların üzərinə lazım olan tələbləri, öhdəlikləri qoymaqla daha çox istəklərinə nail olacaqlar. Üzvlük məsələsini nəhayətdə reallaşdırmayacaqlarını da bildirdilər. Hazırda bir çox Aİ ölkəsi Türkiyəyə

reallaşacağı da belli deyil. Əslində bu, Türkiyədən asılı olacaq. Amma əsas odur ki, Türkiyəyə qarşı dünyada kampaniya aparan güclər gözləmədikləri istiqamətdən zərbə alıblar. Üzvlük baş tutarsa, Türkiyə buradan itirməyəcək, əksinə, qazanaacaq. Eyni zamanda nəzərə almaq lazımdır ki, BRICS iqtisadi birlikdir və bu birliyin verdiyi bütün üstünlüklərdən istifadə iqtisadi vəziyyətin daha da artmasına səbəb ola bilər. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu qurumda dünyanın bütün istiqamətləri üzrə əsas xammal deposu kimi qəbul olunan Rusiya, texnoloji inqilabı ilə öndə olan, nəhəng iqtisadi nəticələr əldə etmiş Çin əsas söz sahibləridir. Bununla belə, qurum üzvlərinin üzərinə rəsmi olaraq siyasi istiqamətlər üzrə öhdəlik qoymur ki, bu da gələcəkdə siyasi anlaşılmazlıqların yaranmasının qarşısını alır. Əslində təşkilatın yaradıcıları istərdilər ki, onlar həm də siyasi cəhətdən birlik nümayiş etdirlsinlər. Amma hələ ki buna nail ola bilməyiblər. Yeni qurumun üzvü olan Hindistan eyni zamanda Aİ ilə, Cənubi Amerika Respublikası isə ABŞ-la əlaqələrini davam etdirir. O səbəbdən hazırda Türkiyə BRICS-in əsas dövlətləri olan Çin və Rusiya üçün arzuolunan dövlətdir. Çünki bir çox siyasi məsələlərdə fikirləri üst-üstə düşür. Həmçinin Türkiyə mövcud reallıqları qiymətləndirərək müstəqilliyini və siyasi fəaliyyət azadlığını qorumaqla bu təşkilat vasitəsilə ciddi layihələr həyata keçirə bilər. Türkiyə hələ tam olaraq bu qərar vermədiyindən prosesin nə şəkildə gedəcəyini indidən demək çətinidir. Ola bilsin ki, bu danışıqlar və müzakirələr uzun müddət vaxt aparsın, yaxud Türkiyə hələlik tamhüquqlu yox, xüsusi statusda müşahidəçi üzv kimi olsun. İstənilən halda Türkiyənin regionun ən böyük güc mərkəzi olduğunu nəzərə alsaq, o bundan qazanaacaq və BRICS ölkələri, xüsusilə Çin və Rusiya bu üzvlüyün marağında olacaq”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

yunun 4-də Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində “Xəzər neft və qaz” və “Energetika və yaşıl enerji” beynəlxalq sərgisinin açılışında çıxış edərkən payızda baş tutacaq COP29 konfransından bəhs edən Prezident Əliyev deyib ki, Azərbaycan iqlim dəyişikliyi, xüsusilə də hər il Xəzər dənizinin səviyyəsinin aşağı düşməsinə hiss edir: “Biz buna çox ciddi yanaşmalıyıq və yeni bəndlər, kollektorlar tikmək üçün mümkün olan hər şeyi edəcəyik”.

Prezident Azərbaycanın Azərbaycan arasında strateji prioritetləri ilə bağlı danışarkən mühüm bir anons verib: “Biz kiçik ada, inkişaf etməkdə olan dövlətlərlə də fəal işləyirik və onların dəstəklənməsi üçün xüsusi fond yaratmağı planlaşdırırıq. Əgər iqlim dəyişikliyi Azərbaycanda problemdir-

Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlıq haqqında bəyan-namə imzalanıb. Biz hazırda inkişafda olan kiçik ada dövlətləri ilə fəal işləyirik. Onların dəstəklənməsi məqsədilə xüsusi fondun yaradılmasını planlaşdırırıq. Azərbaycan maksimal dərəcədə məsuliyyət nümayiş etdirməyə və ey-

Azərbaycan kiçik dövlətlərə dəstək fondu yaradacaq - global missiya

Azər Badamov: “COP29-u keçirməklə ada dövlətlərin mühafizəsi ilə bağlı könüllü öhdəlik götürürük”

sə, bu ada dövlətlərdə onların mövcudluğunu təhdid edir”.

Prezident iqlim dəyişikliyi ilə mübarizənin və bu məqsədlə yaşıl enerjiyə keçidin ölkəmizin əsas hədəflərindən və prioritet məqsədlərindən biri olduğunu qeyd edib və dünyaya çox vacib barış və anlaşma mesajı verib: “İqlim dəyişikliyi hər bir ölkə üçün çağırışdır. Biz proaktiv addımlar atdıq və hazırda tərəfdaşlarımızla birgə çalışırıq. Biz BƏƏ və növbəti COP-a ev sahibliyi edəcək Braziliya ilə birlikdə “Troyka” təsis etmişik. Qoşulmamıza Hərəkətinin keçmiş sədri qismində biz 120 ölkə ilə birlikdə bu təsisat və Avropa İttifaqı arasında körpülərin qurulmasına çalışırıq. Avropa İttifaqına 10 üzv dövlət

ni zamanda beynəlxalq ictimaiyyətin müxtəlif komponentləri arasında körpülər qurmağa çalışır. COP29 çərçivəsində maliyyə məsələləri ilə yanaşı, əldə ediləcəyimiz ən böyük nəticə qarşılıqlı ittihamlara son qoyulması olacaqdır. Biz baş verənlərə görə bir-birimizi günahlandırmağı dayandırmalı, söylərimizi əl çəkməli və diqqətimizi övladlarımız və nəvələrimizin yaşamağa davam edəcəyi bu planetdəki həyatla bağlı gündəliyimizə yönəltməliyik”.

Azərbaycanın kiçik ada dövlətlərinə diqqəti artırması onun global proseslərdə rolunun mühümlüyündən xəbər verir. Bu dövlətlərə dəstək məqsədilə fond yaradılması isə mötəbər bir addım olacaq. Bu fondun missiyası konkret

nə olacaq? Donor ölkəyə çevrilmək nələr qazandıracaq? Buna reaksiyalar səmimi olacaqmı?

İqtisadçı millət vəkili Azər Badamov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, global iqlim dəyişiklikləri planetimizdə həyat üçün böyük təhlükələr yaradır: “O cümlədən Azərbaycan da Xəzər dənizinin quruması kimi böyük bir təbii fəlakət təkcə Azərbaycana yox, həm də Xəzəryanı bütün ölkələrə təsir göstərir. Ona görə də Xəzərin qurumasının qarşısını almaq üçün kollektiv tədbirlər görülməlidir. Ölkə başçımız Enerji Həftəsinin açılış mərasimində bu məsələni xüsusilə qeyd edərək bildirdi ki, Xəzər dənizinin azalması iqlimlə bağlı olduğu qe-

dər insan fəaliyyətinin təsirləri nəticəsində də baş verir. Yeni bu məsələ əsasən Azərbaycandan asılı problem deyil. Çünki Xəzəri qidalandıran su mənbələr Azərbaycandan kənarda formalaşır. Xəzərin sürətlə azalmasının qarşısının alınması üçün yeni bəndlər, kollektorlar tikilməlidir. Bu gün Xəzərin əsas qidalandırıcı arteriyası olan Volqa çayının suyu kəskin azalıb. Digər çaylardan da düzgün istifadə olunmaması nəticəsində Xəzərə su axınlarını azaldıb. Bütün bunları nəzərə alaraq yeni kanallar çəkməklə Xəzərə əlavə su axınları təşkil olunmalıdır. Bu təşəbbüslə ilk olaraq ölkə başçımız çıxış edir. Hesab edirəm ki, Xəzəryanı dövlətlər dövlət başçımızın çağırışına qoşulacaq və Xəzər dənizinin

qurumasının qarşısını almaq üçün əlavə kanalların və kollektorların tikilməsində həmrəylik nümayiş etdirəcəkdir”.

Deputat qeyd edib ki, iqlim dəyişikliklərindən ən çox əziyyət çəkən həm də ada dövlətləridir: “Buzlaqların sürətlə əriməsi okean sularının səviyyəsini sürətlə artırır. Əgər bu məsələyə həssas yanaşaraq qısa zaman kəsiyində ciddi tədbirlər görülməsə, yaxın dövrdə kiçik ada dövlətləri suyun altında qala bilər. Prezident Enerji Həftəsinin açılış mərasimindəki nitqində bu məsələyə xüsusi yer verərək ada dövlətlərini dəstəkləmək üçün xüsusi fondun yaradılmasını planlaş-

dırdığını qeyd etdi. Baxmayaraq ki, biz ada dövlətlərindən çox uzaqdayıq və okean sularının artmasının ölkəmizə təsirləri o qədər də çox olmayacaq. Amma biz COP29 keçirməklə özərimizə ada dövlətlərinin mühafizəsi ilə bağlı könüllü öhdəlik götürürük və fondun yaradılmasını təklif edirik. Bu gün dünyada həmrəylik yaratmadan global iqlim dəyişikliklərinə qarşı ciddi nəticələrə nail olmaq çətinidir. Hesab edirəm ki, Azərbaycan iqlim dəyişikliklərinə qarşı mübarizə ilə bağlı dünya ictimaiyyətində yeni baxışlar formalaşdıracaq”.

Afaq MİRAYIQ,
“Yeni Müsavat”

Siyarto: “Azərbaycan olmadan Avropanın qaz təchizatını təsəvvür etmək mümkün deyil”
Macarıstanın Aİ Şurasına sədrliyi dövründəki prioritetləri açıqlandı

Macarıstanın xarici işlər və ticarət naziri Peter Siyarto ölkəsinin Avropa İttifaqı Şurasına sədrliyi dövründəki prioritetlərini açıqlayıb. APA-nın məlumatına görə, Siyarto Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla birgə mətbuat konfransında bildirib ki, ölkəsinin önə çəkəcəyi əsas məsələ Avropa İttifaqının Balkan regionunadək genişləndirilməsindən ibarətdir.

“Avropa İttifaqı Şurasına sədrlik edəcək Macarıstanın üç prioriteti var. Biz, nəhayət, Avropa İttifaqını Balkan regionunadək genişləndirmək istəyirik. Orada üç dövlət var ki, illərdir bu quruma üzv olmağı gözləyir.

Digər prioritet qanunsuz miqrasiyaya qarşı mübarizədir. Macarıstan ərazisinə kimlərin buraxılmasına qərarı yalnız hökumət verə bilər. Bunu nə Berlin, nə də Brüssel edə bilər. Bunun üçün düşünülmüş yanaşma lazımdır. Burada siyasi və ideoloji məsələlər siyasi məsələlərdən kənarlaşmalıdır”, - Siyarto qeyd edib.

“Macarıstan Azərbaycanın illik hasilat həcmi 30 milyard kubmetr qaz təşkil edən “Şahdəniz” qaz yatağında pay əldə edəcək” - Siyarto deyib.

O əlavə edib ki, Azərbaycan olmadan Avropanın qaz təchizatını təsəvvür etmək mümkün deyil: “Azərbaycan Macarıstanın enerji təhlükəsizliyində çox önəmli bir oyunçudur. Bu isə uzunmüddətli sabitliyi təmin edir. Bu il ilk dəfə Macarıstan SOCAR-dan 50 min kubmetr qaz alıb. Eyni zamanda Macarıstanın Azərbaycanın yaşıl enerji sektoruna yatırdığı investisiyalar 2 milyard dollara çatıb”.

Ceyhun Bayramovdan sülh sazişi ilə bağlı mühüm açıqlama

Ermənistan Azərbaycanla sülh sazişi ilə bağlı növbəti layihəni təqdim edib.

Musavat.com-un xəbərinə görə, bunu **Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov** macarıstanlı həmkarı Peter Siyarto ilə keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

Nazir həmkarını Azərbaycan-Ermənistan normallaşma prosesi barədə məlumatlandırdığını bildirib: “Danışqlar prosesinin gedişi, sülh prosesi ətrafındakı danışqlar, Almatı danışqları ba-

rədə məlumat verdim. On dan öncə Azərbaycan Ermənistanla növbəti saziş layihəsi ilə bağlı redaksiyanı təqdim etmişdi. Onun üzərində Almatıda danışqlar həyata keçirilmişdi. Bir neçə gün bundan öncə Ermənistan tərəfindən sülhlə bağlı növbəti layihəni almışdıq. Onu qeyd edə bilərəm ki, orada sülh sazişi layihəsi üzrə açıq qalan məsələlərin sayında azalma mövcuddur. Bir sıra maddələr üzrə pozitiv inkişaf müşahidə edilməkdədir”.

XİN başçısı vurğulayıb ki, Azərbaycan sülh prosesinə sadıqdır: “Biz tərəfimizdən növbəti lazımi addımları atmağa hazırıq”.

Sülh prosesini pozmaq missiyasını boynuna götürən erməni keşiş Baqrat Qalstanyan əslində revanşist siyasətçilərin əltası olduğunu özü də etiraf etmiş olub. “Vətən naminə” hərəkatının lideri, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyan jurnalistlərə açıqlamasında “Keçmiş prezidentlərdən yalnız Serj Sərkisyanla görüşmüşəm” deməklə, de-fakto Serjikin “tulası” olmasını büruzə verib.

“Başqaları ilə görüşməyə heç bir səbəb olmayıb. Onlar da görüşmək istəklərini bildirməyiblər”, - deyə keşiş bildirib. Faktiki olaraq Baqrat məhz pozucu siyasi dairələrin diqtəsi ilə hərəkat etdiyini deyib.

Əslində Ermənistan hakimiyyətinin sülh prosesi ilə bağlı ziddiyyətli mövqeyi, həmçinin tərxiatçı keşişin başladığı hərəkata meydan tanıması da rəsmi İrəvanın ikili oyunlarından xəbər verir. Sülhə sadıqlıq olsaydı, prosesi pozan tərxiatçıların ölkə boyunca meymunluq etməsinə şərait yaradılmazdı.

Xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın Azərbaycan və Ermənistan konstitusiyalarında paralellik aparmaq cəhdi, faktiki destruktiv mövqe sərgiləməsi də radikalın cırağına neft tökmüş olub. Ermənistanın Azərbaycanla tezliklə sülh bağlamasını istəməyən qüvvələr Fransa başda olmaqla, Ermənistan “dost” ölkələrdir, eyni zamanda sülh prosesində yuxarı başda oturmağı hədəfləyən qüvvələr, paytaxtlardır. Belə olduğu halda, Mirzoyanın da keşiş Baqratin səsine səs verməsi əcaibdir. Belə olduğu halda, təbii ki, kilsənin təmsilçisi radikalın başında dayanan Qarabağ klanının liderləri ilə birgə fəaliyyətə maraqlı olacaqdı. Antisülh prosesi başlayandan bəri Köçəryandan fərqli olaraq, daha çox kənarda dayanmağa üstünlük verən Serj Sərkisyanın yənidən peyda olması da kənardan verilən stimullaşdırıcı dəstəyin məntiqi nəticəsidir. Eyni zamanda Ermənistan rəhbərliyi də bu prosese bilərəkdən, bilməyərəkdən dəstək verir...

Sərkisyanın keşişə, kilsəyə təsirləri bu qədər genişdirmi, yoxsa sadəcə Baqrat keşmişdən bəri onun adamıdır? Sərkisyanın dəşifresindən sonra Paşinyan hökuməti Serjiki məsuliyyətə cəlb etmək fürsəti qazanırmı? Bu addım atılmalıdır?

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”a açıqlamasında Ermənistanın radikal müxalifətinin baş nazir Nikol Paşinyanı de-

Keşiş anti-sülh ssenarisinin pərdəarxası “lideri”ni ifşa etdi

Rəsmi İrəvanın revanşistlərə meydan tanıması radikalın öz çevrələrini genişləndirməsini stimullaşdırır; Bakının tələbi haqlı; ekspertlərdən baş verənlərə reaksiyalar

virə bilmədiyini söylədi:

“Müxalifətin keşiş Baqrat Qalstanyana olan son ümidləri də doğrulmadı. Keşiş Paşinyana təzyiq etmək üçün bütün vasitələrdən istifadə etdi, ancaq nəticə yoxdur. Erməni keşişə olan dəstək də azalıb. Paşinyana müxalifət olan ermənilər də anladılar ki, keşiş mövcud vəziyyəti dəyişmək iqtidarında deyil. Keşişin keçmiş prezident Serj Sərkisyanla görüş keçirməsi Baqrat Qalstanyanın çarəsiz durumda olduğunu göstərib. Çünki Serj Sərkisyanın Ermənistan cəmiyyətində nüfuzu yoxdur”.

E.Şahinoğlunun fikrincə, keşiş müxalifətin müxtəlif nümayəndələri ilə ona görə görüşməyə çalışır ki, növbəti addımlarını müəyyənləşdirə bilsin: “Ancaq müxalifət nümayəndələrinin Nikol Paşinyanı zəiflətmək üçün planları olsaydı, keşişə ehtiyac duymadan da hərəkat edə bilirdilər. Hər vasitədən istifadə edilib, Nikol Paşinyan yerindədir. Mümkündür ki, Nikol Paşinyan keşişin fəaliyyətinə özü şərait yaradıb və bu vasitə ilə ona qarşı olan radikalın potensialını müəyyənləşdirməyə çalışır. Paşinyan və hamı gördü ki, keşişin ortaya qoyduğu yeganə nəticə İrəvanda təxminən 20 minlik mitinq təşkil etməsidir. Ancaq sonrakı günlərdə bu say azaldı. Keşişin müxtəlif nazirliklərin qarşısında keçirdiyi etiraz aksiyalarının da nəticəsi olmadı. Ermə-

nistanda radikal müxalifətin etiraz gücünün zəif olması Nikol Paşinyana Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmağa şərait yaradır. Zəif müxalifət baş nazirin Azərbaycanla sülh sazişi imzalamasında əngəl ola bilməyəcək”.

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı hesab edir ki, keşiş Baqratin özünün bir fiqur olmadığı, onu ortaya atanların mövcudluğu əvvəldən də məlum idi: “Sərkisyan-Köçəryan cütünü əsas şübhə obyektinə idir. Sərkisyan özünü siqortalamaq üçün hadisələr başlayan ərzədə öl-kəni tərək etmişdi. Amma indi hər şey yerini alır. Keşiş avantüranın baş tutmadığını anlamağa başlayıb, ona görə də “podelnik”lərini faş edir ki, sabah məsuliyyətdən yaxa qurtara, heç olmasa bölüşdürə bilsin. Bundan sonra bu cür etiraf-ların miqyası genişlənəcək. Artıq “suyun meymunun boğazına çıxdığı” məqam-dır. Yəqin sərkisyanlar keşiş-i yalanlayacaqlar ki, heç nədən xəbərləri yoxdur. Əlbəttə, Paşinyan da hadisələri diqqətlə izləyir, kimlərin nə dərəcədə rolunun olduğunu aydınlaşdırmağa çalışmamış deyildi. Əllərində yəqin ki, kifayət qədər məlumat, sübut, dəlil var. Onun bu prosədə bir məqsədi də düşmənlərini dəqiqləşdirmək, onlara qarşı də-lil-sübut toplamaq idi”.

A.Nağı digər məqama da toxundu: “Sərkisyan-Köçəryan cütünü son

illərdə özlərini çox öyürdülər ki, guya Qarabağda “böyük nəticələrə” nail olmuşdular, Paşinyansa onların “zəhmətlər”ni heçə endirib. İndi məlum oldu ki, bunların heç əməlli-başlı ağılları da yox imiş. Bunu ordusu dar-madağın ölkəni müharibəyə çağırmaqla, eyni zamanda “keşiş Baqrat” avantürasına uymaqla bir daha göstərdilər. Bütün bunlardan sonra Sərkisyan, Köçəryan, Ohanyan və digərlərinin həbs olunması üçün kifayət qədər əsas var. Onlar həbs olunmalı və dərhal Azərbaycana təhvil verilməlidirlər! Məntiqə bu, belə olmalıdır. Paşinyanın buna cəsarəti və qətiyyəti çatcaqmı? Hər halda, o, bu yolda ilk addımlarını atıb, geriye yolu da yoxdur. Özü də bunu başa düşməmiş deyil”.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri Tural İsmayılov isə qeyd etdi ki, əvvəlki dövrdə Nikol Paşinyana qarşı siyasi mübarizənin mərkəzində Robert Köçəryan və Serj Sərkisyanla bağlı qüvvələr, eyni zamanda onların xaricdəki havadarları dayanırdı: “Lakin sonrakı dövrdə vəziyyət dəyişməyə başladı. Özellikle Ermənistanın Azərbaycanla delimitasiya işində çevik davranmağı və Qazağın dörd kəndinin qaytarılmasından sonra hərəkatın ortaya çıxması bizdə haqlı şübhələr yaratdı. Bu prosesi dəstəkləyən xarici güc faktorları Azərbaycanla Er-

mənistanın sülhə doğru addımlamağını istəmirlər”.

Tural İsmayılova görə, həmin qüvvələr bunu bəhanə edərək Ermənistan-dakı neofaşistləri və eyni zamanda ölkənin uydurma tarixi keçmiş miflərinə söykənərək Ermənistanın gələcəyini ancaq xaos və qarışıqlıqda görmək istəyən qüvvələri də bu prosesi avanqard kimi cəlb etməyə çalışırlar: “Baqrat Qalstanyan baş nazir postuna iddiasını irəli sürsə də, onun Ermənistanda hansısa bir formada siyasi hakimiyyətin yüksək kürsüsünə gəlmək perspektivi mövcud deyil. Baqrat Qalstanyan bunu çox gözəl anlayır. Sadəcə olaraq, həmin keşişin vasitəsilə Ermənistan cəmiyyətinin

dini duyğularından və xristian təəssübkeşliyindən istifadə edərək Nikol Paşinyanı devirmək istəyirlər”. **Politoloq qeyd etdi ki, əgər bu prosesi gerçəkləşdirsələr, pərdə arxasından yenə Robert Köçəryan və yaxud da hansısa revanşistlərə bağlı olan siyasi namizədin ortaya çıxacağını görə-cəyik:** “Bu baxımdan “Vətən naminə Tavuş” hərəkatı daha çox post uğruna mübarizədir. Eyni zamanda bu, Nikol Paşinyan hakimiyyətinin, Ermənistan-da sülh və barışı qəbul etməyən müəyyən güc da-irələrinin mübarizəsidir. Paşinyan Sərkisyanla mübarizə aparmayacaq. Çünki onu heç bir halda özünə rəqib görmür”.

□ **Elşad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Rus sərhədçilər Ermənistanın Azərbaycanla sərhədindəki Nerkin Hand kəndini tərk etdi

Rusiya sərhədçiləri Ermənistanın Azərbaycanla sərhədindəki Nerkin Hand kəndini tərk edib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Syunik qubernatoru Robert Qukasyan jurnalistlərə bildirib.

Qeyd edək ki, bu il fevralın 12-də Ermənistan ordusunun snayperi Nerkin Hand kəndi yaxınlığında yerləşən mövqeyindən Zəngilan istiqamətində Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmətinin mövqelərinə atəş açıb.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirib ki, Rusiya sərhədçilərinin Nerkin Hand kəndində olmaları üçün mandatları yoxdur.

Ermənistanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryan isə qeyd etmişdi ki, Rusiya sərhədçiləri Aİ-nin müşahidə missiyasının nümayəndələrini Nerkin Hand kəndinə buraxmayıblar.

Xatırladaq ki, mayın 9-da Moskvada Rusiya prezidenti Vladimir Putin və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan arasında keçirilən görüşdə bununla bağlı razılıq əldə edilib. Razılaşmaya əsasən, Rusiya hərbiçiləri 44 günlük müharibədən sonra şifahi razılaşma əsasında yerləşdikləri məntəqələri tərk etməlidirlər.

İyunun 4-də işə başlayan Bakı Enerji Həftəsi davam edir. İyunun 5-də tədbir çərçivəsində Bakı Enerji Forumu işə başlayıb. Tədbirdə çıxış edən Avropa Komissiyası Enerji Platformasının İşçi Qrupunun və Beynəlxalq Əlaqələr İdarəsinin Enerji üzrə Baş Direktoru Kristina Lobillo Borrero bildirib ki, Azərbaycan Avropa üçün qaz tədarükü və təchizatında etibarlı tərəfdaşdır və bu məsələdə xüsusi olaraq bir nümunədir.

K.Borrero qeyd edib ki, 2027-ci ildə Azərbaycan Avropaya qaz tədarükünü 20 milyard kubmetrə çatdırmağı hədəfləyir: "Bu hədəf üzərində Azərbaycanla yaxından əməkdaşlıq edirik".

O, Azərbaycanla enerji keçidi məsələsində də yaxından əməkdaşlıq etdiklərini vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, hazırda Avropada çox ciddi enerji böhranı yaranıb: "Bu böhran xüsusilə Rusiyanın Ukraynayı işğalından sonra özünü büruzə verib. Bu, özünü qazın qiymət məsələsində aşkar göstərib. Böhranla mübarizə aparmaq üçün Avropa Komissiyası 6 sanksiya paketi hazırlayıb. Avropa çalışır ki, Rusiya qazından və bu ölkədən asılılığı azaltsın".

K.Borrero qeyd edib ki, Avropa hər zaman alternativ qaz mənbələri və Rusiya qazını əvəz edəcək qaz təminatçısı axtarmaqdadır: "Azərbaycan bu məsələdə Avropa üçün qaz tədarükü və təchizatında etibarlı tərəfdaşdır" (Report).

Qeyd edək ki, iyunun 4-də Bakı Enerji Həftəsinin açılış mərasimində çıxış edən **Prezident İlham Əliyev** Avropada Azərbaycan qazına tələbin getdikcə artdığını bildirib. Ölkənin ən böyük qaz yatağı olan "Şahdəniz"-in işə salınmasını mühüm tarixi hadisə kimi dəyərləndirən Prezident onun Azərbaycanda qaz qitliğini aradan qaldırdığını qeyd edib: "'Şahdəniz" Azərbaycan qaz qitliyinə son qoydu. Çünki ondan əvvəl biz təbii qazı idxal edirdik, indi onu ixrac edirik və bizim ixracımız artır, çox güman ki, bu il 24 milyard kubmetrdən artıq olacaq. Səkkiz ölkə Azərbaycandan qaz alır və Azərbaycan qaz təchizatında etibarlı tərəfdaş olduğunu bir çox ölkələrə sübut etdi. Bir neçə ay bundan öncə keçirilmiş Cənub Qaz Dəhlizinin Məşvərət Şurasının toplantısında Avropa Komissiyası Azərbaycanı ümumavropa qaz təchizatçısı adlandırdı və bu, həqiqətdir. Çünki bizim təbii qazı alan səkkiz ölkədən altısı Avropa ölkəsidir. Qaz təchizatımızın coğrafiyası, əlbəttə ki, artacaq. Hazırda öz enerji təhlükəsizliyini təmin etmək üçün Azərbaycan təbii qazına ehtiyacı olan bir neçə əlavə ölkə ilə danışıqların aktiv fazası gedir.

Qaz və "yaşıl enerji" ilə bağlı mühüm anons - Prezidentin mesajı

Avropanın Azərbaycandan qaz idxalını artırmaq istəyi - Bakı sözünə sadıqdır

Dəfələrlə dediyimiz kimi, enerji təhlükəsizliyi milli təhlükəsizliyin ayrılmaz hissəsidir. İdxaldan asılı olan ölkələr əlbəttə ki, ən etibarlı və uzunmüddətli tərəfdaşlar və müqavilələr axtarır. Onlar Azərbaycanın simasında məhz bunu əldə edirlər. Bizim sözü-müz imzamız qədər dəyərlidir. Son 30 il ərzində imzalanmış bütün müqavilələr tam şəkildə icra olunub. Onların hamısı parlament tərəfindən ratifikasiya olunub və qanun şəklinə imzalanıb. Orada bir söz belə dəyişilməyib. Bu etibar onilliklər ərzində qazanılıb".

İ.Əliyev məhz etibarlı tərəfdaş olduğuna görə Azərbaycanın yaşıl enerji sahəsindəki təşəbbüsünün Avropa İttifaqı tərəfindən dəstəkləndiyini deyib: "Bunun nəticəsidir ki, biz bu gün bərpaolunan enerji sahəsində növbəti sürətli inkişafın şahidiyik. Ötən ilin oktyabrında "Masdar" şirkəti 230 meqavat gücündə günəş elektrik stansiyasını istifadəyə verib. İndi isə daha 1 qiqavat enerji həcmi əlavə edilir.

Hazırda iki layihə işlənilməkdədir - onlardan biri inşaat mərhələsindədir, digərinin tikintisi isə tezliklə başlanacaq. Bununla da Azərbaycanın bərpaolunan enerji potensialı 2 qiqavata yaxın olacaqdır. Buraya təkçə günəş və külək enerjisi daxildir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda hidroelektrik stansiyalarla bağlı

gördüyümüz işləri əlavə etsək görürük ki, 2027-ci ilədək 2 qiqavat həcmində bərpaolunan enerjinin əldə edilməsi tamamilə real hədəfdir. Bir daha təkrar edirəm ki, bu, sadəcə, başlanğıcdır.

Yeri gəlmişkən, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun azad olunmuş ərazilərinin nəhəng hidroelektrik potensialı var. 2020-ci ilin noyabrında həmin ərazilər azad edildəndən sonra orada 270 meqavat həcmində hidroelektrik stansiyalar istifadəyə verilib. 3-5 il ərzində bu rəqəm 500 meqavata çatacaqdır. Beləliklə, bərpaolunan enerjinin 1 qiqavat həcmi bizə yarım milyard kubmetr qaza qənaət etməyə imkan verəcək ki, bazarın bu qaza ehtiyacı var və bu ehtiyac davam edəcəkdir".

Qeyd edək ki, ötən il anbarlarına rekord həcmdə qaz toplayan Avropada bu il də mülayim keçən qış müəyyən arxayınlıq formalaşdırmışdı. Hazırda Avropanın qaz anbarları 71 faizə yaxın doludur, onlarda 77 milyard kubmetrdən çox qaz var. Lakin bu həftənin əvvəlində Norveçdə baş verən hadisə Avropanın idxal qazından asılılığının nə qədər yüksək olduğunu bir daha ortaya qoydu. Belə ki, Norveçin ən böyük qaz emalı zavodu olan Nyhamna gözlənilmədən fəaliyyətini dayandırıb. Bunun zavodu qazla təmin edən boru kəmərinin sıradan çıxması ilə bağlı olduğu bildirilir. Zavodun sahibi olan enerji şirkəti Equ-

inor ASA hazırda nasazlığın mənbəyini araşdırır. Şirkət nümayəndəsi qeyd edib ki, problem kəmərin dəyişdirilməli olan hissəsində ola bilər və təmirin nə qədər vaxt aparacağı hələ bəlli deyil. Boru kəməri Şimal dənizindəki Sleipner qaz yatağı ilə Norveçin qərb sahilindəki Nyhamn zavodunu və Böyük Britaniyadakı Easington terminalını birləşdirir.

Bu hadisə nəticəsində Avropaya qaz nəqli kəskin azalıb. Bu hadisə dərhal Avropa qaz bazarında qiymət sığrayışına səbəb olub. Qaz qiymətləri 440 dolları keçib, daha sonra 420 dollara qədər azalıb.

"Bloomberg" analitikləri bildirirlər ki, Avropada qaz anbarlarının artıq 70 faizdən çox dolu olmasına və regionda sənaye tələbinin yavaş-yavaş bərpa olunmasına baxmayaraq, Avropa qaz mübadiləsi bazarı son dərəcə qeyri-sabit olaraq qalır. Qaz fyuçersləri üç ay dalbadal bahalaşib və təkçə may ayında 18 faiz artıb.

Analitik mərkəzlərə görə, Avropada qaz qiymətlərini oynadan yalnız Norveçdəki hadisə deyil. Belə ki, bu yaz Asiyada havalər kəskin istilik keçir. Bu isə kondisionerlərə olan tələbatı artırır. Nəticədə, Asiyada elektrik enerjisi istehsalı ən yüksək həddə çatıb ki, bu da qaza olan tələbatı yuxarıya çəkir. Çünki isti və quraq havalər fonunda çaylarda sululuq kəskin azalıb,

hidroenerji istehsalı yarıya qədər düşüb. Asiyada qaza tələbatın və qiymətlərin artması Avropa bazarına mayeləşdirilmiş təbii qaz tədarükü uğrunda rəqabəti gücləndirir. Bu, Avropa üçün yeni normaya çevrilir və onun enerji təhlükəsizliyini təhdid edir. İndi Avropa maye qaz tankerlərini cəlb etmək uğrunda Asiya ilə qiymət rəqabətinə girməli olur.

Bu qış Avropa İttifaqına neql olunan boru qazının həcmində ciddi azalma olacaq. Söhbət Rusiya qazının Ukrayna üzərindən nəqlinin tamamilə dayanmasından gedir. Bu ilin dekabrında Ukrayna ilə Rusiya arasında imzalanmış müddəti bitir. Ukrayna tərəfi müddətin uzadılmayacağını rəsmi Brüsselə çatdırıb. Al rəsmiləri də artıq Ukraynanın mövqeyini qəbul etdiklərini, gələn qışı Rusiya qazı olmadan keçirmək üçün hazırladıqlarını açıqlayıblar. Nəzərə alsaq ki, Al daxilində Rusiyanın maye qazından da imtina olunması ilə bağlı çağırışlar getikcə artır, o zaman yaxın gələcəkdə birləşən qaz tələbatının daha da artacağını söyləmək olar.

Bütün bunlar Avropa İttifaqını Azərbaycan və digər qeyri-Rusiya qaz mənbələri ilə işləri aktivləşdirməyə sövq edir. Azərbaycan öz qazı ilə yanaşı həm də Türkmənistan qazının Avropaya nəqlinin təşkilində mühüm

rola malikdir. Bakı Enerji Həftəsinin ilk günündə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (SOCAR) ilə Türkiyənin BOTAŞ şirkəti arasında təbii qaz təchizatı, nəqli və tranziti sahəsində bir sıra müqavilələr imzalanıb. İmzalanmış müqavilələr iki ölkə hökumətləri arasında 14 may 2024-cü il tarixində imzalanmış "Təbii qaz sahəsində əməkdaşlıq" haqqında Sazişdən irəli gəlməklə, SOCAR tərəfindən Türkiyəyə təbii qaz təchizatı, Azərbaycan qazının Türkiyə vasitəsilə Bolqarıstan bazarına çatdırılması, Naxçıvana qaz təchizatı sahəsində əməkdaşlıq və Türkmən qazının Azərbaycan və üçüncü ölkələr vasitəsilə Türkiyəyə nəqli ilə bağlı müddəaları əhatə edir.

Türkmən qazının Türkiyəyə çatdırılması, oradan Avropaya qaz nəqli potensialını artırır. Bu isə Avropanın enerji təhlükəsizliyinə töhfədir.

Azərbaycan hazırda öz qaz hasilatını artırmaq üçün işləri sürətləndirir. Ölkənin ikinci əsas qaz yatağı olan "Abşeron"da ikinci mərhələ üzrə fəaliyyətlərin aktivləşməsi də bura aiddir. SOCAR-ın vitse-prezidenti Babək Hüseynovun dediyinə görə, "Abşeron" qaz-kondensat yatağının işlənilməsi layihəsinin ikinci mərhələsi üzrə investisiya qərarı bu ilin sonuna qədər verilə bilər: "Doğrudur, "Abşeron" yatağının işlənilməsinin ikinci mərhələsi üzrə yekun investisiya qərarının gələn il verilməsi gözlənilir. Lakin çalışırıq ki, bununla bağlı qərar 2024-cü ilin sonuna qədər qəbul edilsin".

Vitse-prezident qeyd edib ki, Abu Dabi Milli Neft Şirkətinin (ADNOC) bu layihəyə daxil olması SOCAR üçün əla dəstəkdir: "Dövlət Neft Şirkəti ikinci mərhələ çərçivəsində ilk qazın planlaşdırılan müddətdə əldə edilməsinə ümid bəsləyir. İlk qazın müəyyən olunan müddətdə əldə edilməsi üçün operatorla çox sıx əməkdaşlıq edirik və Fransanın "Total" şirkəti bu istiqamətdə üzərinə düşən məsuliyyəti başa düşür".

Bundan əlavə, Azərbaycanda 2027-ci ilədək işə salınacaq külək və günəş enerjisi istehsalı stansiyaları hesabına 1 milyard kubmetrdən çox qaza qənaət olunması planlaşdırılır ki, bu da ixraca yönəldiləcək həcmnin daha çox olması deməkdir.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Əti ətlə yediyimiz dövrlər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Qərbedir ki, keçmiş Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi sədrimiz Vaqif Hüseynov məhz 4 iyunu öldü. İndiki uşaqlar bilməz, Hüseynovun “90-cı illər” epoxasında özünəməxsus rolu vardı. Əvvəlcə cəbhəçilər onu müxtəlif cinayətlərdə suçlamışdılar, hətta deyəsən tutmuşdular, sonra gələn hakimiyyət isə onun dəstə yaradıb qətlər törətməsini açıqlamışdı. Ancaq nədənsə azad elədilər, Hüseynov çıxıb getdi Moskvaya. Oranın vətəndaşlığını almışdı, o baxımdan, axtarısa verilməsi haqda iddialar gəzə belə ruslar heç vaxt Hüseynovu tutub bizə - necə deyərlər, “ədalət məhkəməmizə” təhvil vermədilər. Halbuki, Vaqif Hüseynovun ittiham buketində “20 yanvar” hadisələri zamanı AzTV-nin enerji blokunu partladır xalqı informasiya blokadasına salmaqdan tutmuş “Azərneşr”-in müdiri Əjdər Xanbabayevi qətlə yetirməyə qədər hər cür cinayətlər vardı.

Hüseynov bizim şanlı Milli Şuranın müdiri olmuş Rüstəm İbrahimbəyovla da ailəvi dost idi, birgə yeyib-içmək şəkillərini kitabda dərc etdirmişdi. Yeri gəlmişkən, Hüseynovun “Bir ömürdən uzun” adlı həmin memuarlarında belə bir maraqlı görüşdən də bəhs olunur: yazır ki, AXC hakimiyyətə gəlməmişdən qabaq (Hüseynov 1989-91-ci illərdə DTK sədri işləyib - Z.H.) Elçibəy mənimlə görüşmək istədi: “Bizim DTK-nın gizli görüş məkanlarından biri Dzerjinski adına klubumuz idi. Orada görüşdük”. Söhbətin məzmununu yazmıram, qoy oxucularımız intizar çəksin.

Ümumiyyətlə, həmin qalmaqaallı dövrlərin şahidlərinin çoxu ölüb və sirləri özləriylə qəbrə aparıblar. (Vəzirov, Surət Hüseynov, Ayaz Mütəllibov, Elçibəy, indi də Vaqif Hüseynov). Bəlkə belə də yaxşıdır. Nəyə görə öyrənək ki? Molla Nəsrəddinin anekdotundakı kimi: “Eşələmə, qoxusu çıxar”. Bu temada bir ingilis yumorı da var, deyir, babalarının kim olmasını öyrənmək üçün min dollar xərclədi, lakin bunu ört-basdır eləməyə milyon dolları getdi. Keçmiş qurdalayanda ortaya çıxır ki, Babək islam düşməni olub, Xətai türklərlə dalaşmış, Nərimanov ruslara işləyib, Koroğlu paşaları soyurmuş, canım sənə desin, Qazan xan yeyib-içib yatırmış və sairə. Bunları öyrəndik, xeyrimiz nə olacaq? Ən yaxşısı bilgisiz yaşamaqdır. Axmaqlıq xoşbəxtliyin sinonimidir. Zarafat eləmirəm. Bu kiçik ömrümdə kitab qurdu olub yaltaqlıq edən, özünü beş qəpiyə satışa çıxaran yüzlərlə adam görmüşəm. Hansısa müdriklərin afyozizmini bura şappıldadaq, heç boş yer qalmasın: “Çox oxumuş gic axmaqların ən pis növüdür”.

Hüseynovun tərcümeyi-halından bir detal da, düşünürəm ki, oxucular üçün maraqlı olar: o, DTK sədri olmazdan qabaq cürbəcür sovet qəzetlərində müxbir işləmişdi. Uzun illər bizdə Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin başçısı olan Namiq Abbasov da ixtisasca jurnalist idi. Sözümlə canı odur ki, jurnalist peşəsinə hörmətlə yanaşın. Nə bilirsiniz hansımız hara işləyirik? (Əlbəttə, bax bunu dəqiq zarafat üçün yazdım, düşünürəm əlaqədar orqanlar bunu ciddi qəbul etməzlər).

Sonda bir iqtisadiyyat xəbəri: Mərkəzi Bankımıza tikilən yeni binanın xərcləri 637 milyon manata çatmışdır. Görsən manatı saxlamaq üçün bu cür bahalı bina bizə lazım idi? Xatırladım ki, bankın əvvəlki binası da (o vaxt hələ Milli idi) neçə yüz milyonu udmuşdu. Belə çıxır biz manat üçün 1 milyard manatlıq evlər tikmişik. Əsl uğurlu iqtisadi siyasətdir. Varlığa (oxu: manata) nə darlıq? Elə bil əti ətlə yeyirik. DTK vaxtı belə deyildi. Ayda 1 kilo ət, talonla verildirdi. Məzahir müəllim o vaxtlar BDU-da bu işlərə nəzarət edib, məndən yaxşı bilir.

Ət temasının əhvalatı var. Bir dəfə ac yazıçılarımızdan iki nəfər toya dəvət alır. Oturduqları masada bunlardan başqa gələn yoxmuş. Ona görə yeyə-yeyə masanın ətrafında fırlanırmışlar - yerlərini dəyişirmişlər. Birdən yazıçının biri baxır ki, o birisi əti çörəklə yeyir. Qışqırır: “Ayə, neynirsən? Əti ətlə yel”

Gürcüstanda “Təsir agentləri haqqında” qanunun faktiki qüvvəyə minməsindən sonra siyasi böhran vəziyyəti yaranıb. Bu qanunun tətbiqindən sonra Qərb emissarları sıradan çıxacaq və Avropa, ABŞ Gürcüstandan “siyasi poliçon” kimi istifadə edə bilməyəcəklər.

Hazırda görünən budur ki, Qərb Gürcüstanı itirir. Buna sakit qalmayacaqları sirr deyil. Reaksiyaların sanksiya, əməkdaşlıqlara son verilməsi, yoxsa inqilab edilməklə yeni qüvvələrin iqtidara gəlib söz sahibi olması yönündə olacağı proqnozlaşdırmaq çətinidir. Ancaq ilkin ehtimallar var: mümkündür ki, Qərb Gürcüstanda inqilab ssenarisini reallaşdırsın. Artıq Rusiya bununla bağlı xəbərdarlıq da edib.

“Qərb Rusiya Federasiyasının sərhədləri yaxınlığında yeni gərginlik mənbəyi yaratmaq üçün oktyabr ayına qədər Gürcüstanda yeni “Maydan” ssenarisini həyata keçirməyə çalışır”. Bunu Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin deyib: “Biz oktyabrda keçiriləcək parlament seçkiləri kontekstində qərbilərin Gürcüstanda vəziyyəti gərginləşdirmək cəhdlərini görürük. İstisna etmirik ki, məqsəd Rusiya sərhədləri yaxınlığında daha bir gərginlik mənbəyi yaratmaq ümidi ilə hakimiyyət dəyişikliyinə “Maydan” ssenarisini həyata keçirməyə çalışmaqdır”, - rusiyalı diplomat vurğulayıb. (APA)

Onun sözlərinə görə, ABŞ və Aİ ölkələri bir çox suveren dövlətlərə təzyiqlər edir.

Qaluzin həmçinin Litva, Latviya, Estoniya və İslandiyanın xarici işlər nazirlərinin mayın ortalarında Tiflisdə keçirilən küçə etirazlarında iştirakına da diqqət çəkib.

“Bunu müstəqil dövlətin daxili işlərinə açıq-aşkar müdaxilədən başqa bir şey kimi xarakterizə etmək çətinidir. Bütün bunlar suverenliyini məhdudlaşdırmağa çalışdıkları ölkələrə öz iradələrini tətbiq edən neokolonial təcrübələrin iyrenc nümunələridir”, - Rusiya XİN başçısının müavini qeyd edib.

Bu arada Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidze Almaniya səfiri Peter Fişeri Gürcüstan-Almaniya əlaqələrini zədələməyə çalışmaqda ittiham edib. Hökumət başçısı Almaniyanın Gürcüstandakı səfirinin müxtəlif media orqanları vasitəsilə dezinformasiyalar yaydığını bildirib.

“Almaniya bizim dostumuz və tərəfdaş ölkədir, heç bir səfir bu ənənəvi dostluğu və tərəfdaşlığı poza bilməz. Hazırkı səfir buna çalışır. Nəticə etibarilə o, buna nail ola bilməyəcək”, - Kobaxidze deyib.

Gürcüstan inqilabın astanasında - Rusiyanın mesajı...

“Maydan ssenarisi” xəbərdarlığı realdır mı?; **politoloq:** “Tiflisin Moskvaya yaxınlaşması ona əlavə üstünlüklər verməyəcək, amma...”

Kobaxidze qeyd edib ki, Peter Fişer “X” platformasında Almaniya kansleri Olaf Şoltsun sitatını paylaşaraq bu sözlərin Gürcüstanla bağlı neqativ kontekstdə deyilməsi görüntüsünü yaratmağa çalışıb.

Qeyd edək ki, Peter Fişer iyunun 2-də kansler Olaf Şoltsun bu sözlərini paylaşmış: “Bugünlərdə siyasi motivli düşmənçilik və hücumlar artmaqdadır. Bizim nifrət və zorakılığa tolerantlığımız yoxdur. İnsanların əksəriyyəti ləyaqətli insanlardır. Onların səsi, şübhəsiz, eşidilməlidir”.

“ABŞ Gürcüstan demokratiyasına xələl gətirən şəxslərə qarşı sanksiyalar tətbiq etməyə hazırdır”. Bunu isə ABŞ Dövlət Departamentinin sözçüsü Metyu Miller söyləyib.

Gürcüstan parlamentinin sədri Şalva Papuaşvili Aİ-nin Gürcüstan, Ukrayna və Moldovaya münasibətini dəyərləndirərək deyib ki, Avropanın son iki ildə Gürcüstanla münasibəti Avropa dəyərlərinə uyğun gəlmir. O, Avropanın integrasiya prosesində çoxlu ədalətsiz qərarlar qəbul etdiyini, gürcü xalqının həm tarixən, həm də son dövrlərdə yol verilmiş bu cür qərarlara alışdığını əlavə edib.

Spiker qeyd edib ki, Aİ Ukrayna və Moldovaya namizəd statusu verərək Gürcüstanla qarşı ədalətsizliyə yol verərək eyni qərarı qəbul etməyib. Daha sonra isə deyib.

gər iki ölkə ilə, həmçinin Bosniya və Hersoqovina ilə üzlük danışıqlarına başlamaq qərarı qəbul edilib, lakin Gürcüstanla yalnız namizəd statusu verilib. Şalva Papuaşvili həmin ölkələrin Gürcüstandan geridə olduğunu, Aİ-nin qərarının ədalətsiz olduğunu qeyd edib.

Yaranmış mənzərə hansı proseslərin gedə biləcəyini deməyə əsas verir? Gürcüstanı qarşıda nə gözləyir - inqilab, yoxsa Qərbdən asılılığını qurtarmış Cənubi Qafqaz ölkəsinə çevrilmək?

“Alyans” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Gürcüstanda “Təsir agentləri haqqında” qanunun qəbulu, şübhəsiz, Qərbi çox narahat edir: “Baxmayaraq ki, bu cür qanun 1938-ci ildə ilk dəfə ABŞ-da qəbul olunub və bu günə qədər də ciddi şəkildə tətbiq olunur. Ancaq Qərb ekspertləri iddia edirlər ki, Gürcüstanda qəbul olunan qanunun ABŞ-da qəbul olunmuş qanundan ciddi fərqləri var və bu qanun Rusiya qanununa bənzəyir. Qərbin gəldiyi qənaətdən ibarətdir ki, Gürcüstan addım-addım Qərbdən uzaqlaşır və Rusiyaya yaxınlaşır. Və nəyin bahasına olursa-olsun Qərb bu prosesin qarşısını almağa çalışır. Nəzərə alınmalıdır ki, “Gürcü arzusu” Partiyasının əsas gücü Bdzina İvanişvilinin maliyyə qaynaqlarındadır. Ona görə əgər qarşıdan gələn parlament seçkilərində qərbpərəst qüvvələrin

qalib gəlməsini arzulayırlarsa, Gürcüstanda qərbpərəst müxalif partiyalara daha ciddi maliyyə yardımı göstərilməlidir. Güman edirəm ki, ciddi dəstək seçkilərdə qalib gəlmək üçün şərait yarada bilər. İnqilab məsələsi yəqin ki, o qədər asan olmayacaq. Çünki artıq həm Ermənistanda, həm Gürcüstanda və digər müstəqil dövlətlərdə anlayırlar ki, zorakı çevriliş etmək istəyənlərə meydan vermək olmaz və bu cür proseslərin qarşısı qətiyyətlə alınmalıdır. Görünən odur ki, Ermənistandakı proseslərin də - keşik Baqrat Qalstanyanın başladığı başıpozuq hərəkatın da qarşısı yaxınlarda qətiyyətlə alınacaq. Gələcəkdə Gürcüstanda inqilab ssenarisi işə düşsə, ona da imkan verilməyəcək. Qərb bu xəyallardan uzaqlaşmalıdır. Siyasi partiyalara ciddi maliyyə dəstəyi göstərilməlidir, ciddi siyasi liderlər dəstəklənməlidir. Mən hesab eləmirəm İvanişvili elə bir böyük dövlət adamıdır və ya böyük siyasi xadimdir ki, onu və onun partiyasını seçkidə məğlub etmək mümkün olmasın”.

Siyasi şərhçi qeyd etdi ki, Rusiyanın narahatlığı da anlaşılmalıdır, əslinə qalsa, “Maydan ssenarisi” söhbətini ortaya atmaqla qabaqdangəlmişlik edirlər: “Yəni Rusiya xarici işlər nazirinin müavininin söylədiklərini real hesab etmərəm. Gürcüstanın Qərbdən uzaqlaşmaq xəttinin qarşısını almaq üçün Qərbin kifayət qədər başqa imkanları var və bu imkanlardan istifadə olunmalıdır. Yəqin ki, istifadə olunacaq. Çünki bu, həm Gürcüstanın, həm də bütövlükdə bölgənin maraqlarına cavab verir. Gürcüstanın Rusiyaya yaxınlaşması ona əlavə üstünlüklər yəqin ki, verməyəcək, işğal olunmuş ərazilərinin tamamilə qaytarılması yəqin mümkün olmayacaq. Ancaq əlavə ciddi problemlər yaranacaq”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
 “Yeni Müsavat”

Sülhə böyük ümidlər yarandığı, ABS-dan, Avropadan da buna dəstək açıqlamaları gəldiyi bir vaxtda Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri növbəti dəfə absurd açıqlama ilə çıxış edib. Ararat Mirzoyan deyib ki, Ermənistan və Azərbaycan bir-birinin konstitusiyalarında uzunmüddətli sülhün bərqərarı üçün maneələr görürlər, lakin onlara dəyişiklik edilməsi məsələsi Ermənistan-Azərbaycan danışıqlarının gündəliyinə daxil deyil. O, bu barədə iyunun 4-də Ermənistan parlamentində çıxış edərkən bildi-rib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan və Azərbaycan konstitusiyaları uzunmüddətli sülhün bərqərarı üçün problem ola bilməz. "Bizim və ya onların konstitusiyasına düzəlişlər Ermənistan-Azərbaycan danışıqlarının gündəliyi-nin tərkib hissəsi deyil, 2018-ci ildən Ermənistan ha-kimiyyəti konstitusiyaya dəyişikliklərin edilməsi barədə danışır", - Mirzoyan deyib.

Mirzoyan Türkiyə ilə barışığa toxunaraq deyib ki, münasibətlərin normallaşması məsələsi ilə bağlı Ermənistan və Türkiyənin geniş qarşılıqlı anlaşması var.

"Bizim bir sıra məsələlər üzrə geniş qarşılıqlı anlaşma-mız var və razılaşmaları həyata keçirməyin vaxtı çatıb", - Mirzoyan deyib.

Parlamentdə Mirzoyana "Hakimiyyət Qarabağ ermənilərinin geri qayıtmaq hüququ-nu təmin etmək üçün nə edir?" sualı verən "Ermənistan bloku" fraksiyasının katibi Artsvik Minasyan bildirib: "Demək olar ki, bütün aparıcı ölkələr geri qayıtmaq hüququnu qoruyur. Qarabağ ermənilərinin qayıtmaq və muxtariyyətlə yaşamaq hüququ olmalıdır".

Mirzoyan isə belə cavab verib: "Qarabağda ermənilər olanda və biz "müstəqillik statusundan" vaz keçməyi təklif edəndə bizi satqın adlandırırdılar. Siz çox gec ayırsız, bizi eyni şeydə suçlayırsız. Muxtariyyətdən danışmaq indi ağı-lınıza gəldi?"

Beləliklə, Mirzoyan pozucu olmasa da, konstitusiyadakı əngəllər məsələsində absurd mövqə sərgiləmiş olub. Bəli, Ermənistan konstitusiyasında sülhə əngəl ola bilən müddəalar var - işğalçılıq siyasətinin, torpaq iddiasının rəsmi təsbiti aradan qaldırılmalıdır. Azərbaycanın isə konstitusiyasında Ermənistanla sülhə əngəl törədəcək heç bir müddəə yoxdur. İrəvan bunu heç bir halda şert kimi qoya bilməz. Problem yalnız Ermənistan konstitusiyasındadır.

Mövzu ilə bağlı nazir Ceyhun Bayramov da açıqlama verib. "Ermənistan konstitusiyasında, Ermənistan parlamenti tərəfindən qəbul edilən qanunvericilik aktlarında və digər qanunvericilik sənədlərində qonşu dövlətlərə, o cümlədən Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları mövcuddur".

Bunu Ceyhun Bayramov macarıstanlı həmkarı ilə birgə iyunun 5-də keçirilən brifinqdə Ermənistan XİN rəhbəri Ararat Mirzoyanın açıqlamasına münasibət bildirərək deyib: "Bu məlum faktıdır və bu məsələ təbii ki, zaman-zaman qaldırılıb. Ermənistan cəmiyyətində bu xüsusda diskussiyaların olması o anlama gəlir ki, Ermənistan dövləti və cəmiyyəti özü bu faktların mövcudluğunun özləri üçün zərərli oldu-

ğunu qəbul edirlər".

C.Bayramov qeyd edib ki, Ermənistan xarici işlər nazirinin Azərbaycan və Ermənistan konstitusiyalarında paralellik, bərabərlik yaratmaq cəhdi, yumşaq desək, həqiqətdən uzaq və qəbul edilməzdir: "Azərbaycan konstitusiyasında və digər qanunvericilik aktlarında qonşu dövlətlərə və Ermənistanla qarşı ərazi iddiaları mövcud deyil. Ona görə də bu mövzuda paralellik yaratmaq cəhdləri qəbul edilməzdir. Əfsuslar olsun ki, bu kimi tendensiyalar biz ilk dəfə deyil görürük. Bəzi hallarda danışıqlar prosesində Ermənistan üçün belə demək olarsa, uyğun olmayan məqamlar qabardılarkən Azərbaycanda bunun analoqu olmasa belə, süni şəkildə güzgü effekti yaratmaq cəhdləri edilir".

Bayramov onu da bildirib ki, Azərbaycan qanunvericiliyində bu kimi məqamların olmaması açıq-aydındır: "Bunu bütün beynəlxalq tərəfdaşlar bilir və bu arqumentləri heç kəs qəbul etmir. Düşünürəm ki, Ermənistan hakimiyyəti özü də bunun əsassız olduğunu bilir".

Nazirin sözlərinə görə, Azərbaycan cəmiyyəti tam əmin ola bilər ki, bundan sonra da bu kimi arqumentlər ayaq tutub yeriye bilməz, burada paralelliyə yer yoxdur: "Nəzərə alsaq ki, bu kimi mesajlar beynəlxalq auditoriyalara da ünvanlanır, bu da beynəlxalq tərəfdaşlarımız arasında çaşqınlıq yarada bilər. Təbii ki, bunu nəzərə alaraq, biz bu kimi iddiaları əsaslı şəkildə rədd etmişik. Belə tendensiyaların inkişafı bizim üçün yolverilməzdir. Azərbaycan cəmiyyəti tam əmin ola bilər ki, bundan sonra da bu kimi arqumentlər ayaq tutub yeriye bilməz. Burada paralelliyə yer yoxdur".

Maraqlıdır, Ermənistan konstitusiyasından bu müddəaları çıxarmasa, sülh sazişi imzalana bilermi və bu sazişdə konstitusiyadakı işğalçılığa yönəlik müddələrin qısa müddətdə ləğv olunması şert kimi qoyula bilermi?

Siyasi və Hüquqi Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında hazırda sülh gündəliyinə, sülh sazişinin razılaşdırılmasına ən ciddi hüquqi maneələrdən biri məhz Ermənistan konstitusiyasının preambula hissəsində istinad olunan Ermənistanın Müstəqillik Bəyannaməsindəki Azərbaycana ərazi iddialarıdır: "Bəlkə də Ermənistan konstitusiyası dünyada analoqu olmayan konstitusiyadır ki, orada başqa dövlətlərə qarşı ərazi iddiasını əks etdirən məqamlar öz əksini tapıb. Burada Azərbaycana qarşı faktiki olaraq ərazi iddi-

Ermənistanın konstitusiyaya məkrinə Bakıdan reaksiya

Nazir Ceyhun Bayramovdan Mirzoyanın açıqlamasına cavab; sülh üçün Azərbaycanın Ana Yasasında heç bir əngəl yoxdur, İrəvan isə...

aları yer alır. Ona görə də Azərbaycan dövlətinin haqlı olaraq bununla bağlı tələbləri olub. Əgər Ermənistan həqiqətdən də sülhdə səmimidirsə, münasibətləri birdəfəlik olaraq normallaşdırmaq istəyirsə, buna mane olan bütün maneələri aradan qaldırmalıdır. Azərbaycan konstitusiyasında Ermənistanla qarşı müddəa, fikir yoxdur. Ermənistan konstitusiyasında isə qeyd etdiyimiz həmin müddəanın saxlanması o demək olar ki, Ermənistan dövləti Azərbaycana ərazi iddiasından əl çəkmir və imzalanan, imzalanaacaq sülh sazişi daimi nəzərdə tutulmayıb. Biz Ermənistanla sülh sazişini hansısa konkret müddət üçün imzaladıq. Biz sülhü əbədi olaraq imzalamaq istəyirik. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, biz gələcək nəsillərə Cənubi Qafqazda sülhü, sabitliyi miras qoymaq istəyirik. Əgər Ermənistan da bunu istəyirsə, üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməli, o cümlədən də konstitusiyasında dəyişiklik etməlidir".

Ekspert hesab edir ki, Ermənistan ana qanununda Azərbaycana qarşı ərazi iddiasını ləğv etməyəcəksə, deməli, "sülh sazişini imzalamağa hazırıq" kimi bəyanatlarla baş aldadı: "Hətta sülh sazişini imzalasa da özlərinə lazım olan zaman həmin sülh sazişinin Ermənistan konstitusiyasına zidd olduğunu gündəmə gətirib sülh sazişini ləğv edər, sülh sazişindən imtina eləyə bilərlər. Türkiyə ilə imzaladıqları "Sürx protokolu"nu məhz konstitusiyalarını əsas göstərib sonradan ratifikasiya etməkdən imtina etməkləri

təcrübəsi də bu ehtimalı gücləndirir. Ermənistan konstitusiyasından Azərbaycana qarşı ərazi iddiası çıxarılmayacaqsə, əslində Azərbaycanla imzalayacağı sülh sazişi qüvvəyə minmiş sayılmayacaq. Bunu isə istənilən an bəhanə edib sülh sazişinin qüvvədən düşdüyünü elan edə bilərlər. Ona görə də bizim haqlı və qanuni tələbimiz var ki, Ermənistan Azərbaycanla sülh sazişi imzalamaq istəyirsə, öncə konstitusiyasına dəyişiklik etməlidir. Bunu etməyəcəklərsə, nəticələri ilk növbədə Ermənistan üçün ağır olacaq. Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının əks olunduğu konstitusiyada dəyişiklik məsələsi təkcə Ermənistanın daxili məsələsi deyil, bu, həm də Azərbaycanın məsələsidir. Çünki bu sənəddə ərazi iddiaları var və Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaq Ermənistanın konstitusiyasında nəzərdə tutulub. Bu məsələ Azərbaycanı narahat etməyəcək bilməz".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov bildirdi ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı ərazi iddiaları konstitusiyaya ilə yanaşı bu ölkənin bir sıra digər aktlarında da yer alır. Ona görə də həm konstitusiyadakı, həm də digər qanunvericilik aktlarındakı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə qarşı olan müddəalar aradan qaldırılmalıdır: "Azərbaycan dövləti artıq ən yüksək səviyyədə bu tələbi irəli sürüldü. Ermənistanın hələ də bu tələbi yerinə yetirməməsi sülh danışıqlarına mənfi təsir göstərir. Xarici işlər nazirinin söylədiyi fikirlər daha çox sülhü pozmaq məqsədi daşıyır. Azərbaycanın ar-

sa, deməli, beynəlxalq hüququn pozulması anlamı daşıyır. Əgər geopolitik reallıqlar dəyişibsə, bu gün Ermənistan konstitusiyası buna ziddir. Gələcək nəsillər üçün heç bir münaqişə elementi qoymamalıyıq. Bunu Ermənistan nəzərə almalıdır".

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

ADNOC: "Azərbaycan dünyanın təhlükəsiz enerji təminatında böyük rol oynayır"

Azərbaycan dünyanı təhlükəsiz, etibarlı və sərfəli enerji ilə təmin etmək baxımından global miqyasda mühüm rol malikdir. "APA-Economics" xəbər verir ki, bunu Əbu-Dabi Milli Neft Şirkətinin (ADNOC) aşağı karbon həlləri və beynəlxalq inkişaf üzrə icraçı direktoru Məsabbeh Al Kaabi Bakı Enerji Forumunun birinci gündündə deyib.

O qeyd edib ki, Azərbaycan bu istiqamətdə hər zaman böyük rol oynayır: "Biz regionun gələcəkdə daha böyük rol oynaması üçün potensial görürük. Enerji mənzərəsinə baxdıqda aydın olur ki, əhali artımı, iqtisadi artım var və bunun üçün daha çox enerji tələb olunur. Bizim kimi şirkətlər üçün ən böyük problem bu günün enerjisini karbonsuzlaşdırmaq və sabahın enerjilərinə investisiya qoymaqdır".

"ADNOC kimi ənənəvi enerji istehsalçıları üçün Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) ev sahibliyi etməsi çox vacibdir. Biz tezliklə yaranacaq böyük enerji tələbatını ödəmək barədə də düşünməliyik. Zaman keçdikcə artan enerji tələbatını ödəmək üçün təbii qaz, hidrogen və bərpa olunan enerjinin dekarbonlaşdırılması və qəbul edilməsi tələbləri də artacaq", - deyər icraçı direktor əlavə edib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatlarına görə, 2023-cü ilin ilk dörd ayında ölkəyə xaricdən əsasən Rusiyadan olmaqla 409.038 min ton (124 milyon dollarlıq) buğda idxal edilibsə, cari ildə bu rəqəm 266 min 609 tona (59.697 milyon dollar) düşüb.

Buğdanın bir tonu 2023-cü ilin birinci rübündə Azərbaycana 303 dollara başa gəldiyi halda, cari ildə bu rəqəm 224 dollara qədər azalıb. Maraqlıdır ki, idxalçılar belə əlverişli qiymət şərtlərindən istifadə edərək buğda alışını artırmaqdan, azaldırlar.

Rəsmi statistikaya əsasən, 2023-cü ildə ölkədə 1 milyon 833,8 min ton buğda istehsal edilib, məhsuldarlıq 33,8 sentner olub. Bu il üçün Azərbaycanda həm payızlıq, həm də yazlıq buğda əkinlərinin sahəsində azalma diqqəti cəlb edir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, ölkədə 598,3 min hektar sahədə payızlıq buğda əkilib ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 9,9 faiz azdır. Bundan əlavə, 2023-cü ildə yazlıq buğda əkinləri 4 799,2 ha olubsa, bu il cəmi 584,3 ha sahədə belə əkin aparılıb. Azərbaycan ərazisi qlobal iqlim dəyişikliyinə təsirən ən çox məruz qalan ölkələrdən biridir. Rəsmi məlumata əsasən, 2020-ci ildə 68,6 min ha, 2021-ci ildə 42,2 min ha, 2022-ci ildə 101,4 min ha və 2023-cü ildə 178,3 min ha sahədə əkinlər quraqlıq səbəbindən tamamilə məhv olub. Bu isə müasir və qəna-

ətli suvarma sistemlərinin tətbiqini son dərəcə aktuallaşdırır.

Prezident İlham Əliyevin 2022-ci ilin iyulunda imzaladığı fərmanla pivot suvarma sisteminin tətbiqi ilə keyfiyyətli ərzaqlıq buğda istehsal edən fermerlərə hər tona görə stimullaşdırıcı subsidiya müəyyən edilib. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Subsidiya Şurasının qərarı ilə 2024-cü il üzrə bu subsidiyanın həcmi 100 manat olaraq müəyyənləşdirilib.

2023-cü ildə Azərbaycanda müasir suvarma sistemi olan sahələr cəmi 98,5 min hektar təşkil edib. Bu, 1,5 milyon hektarlıq ümumi əkin sahələrinə nisbətə çox cüzi bir göstəricidir. Hesablamalara görə, 150 min ha sahədə müasir suvarma sistemi və texnologiyaların tətbiq olunması ilə buğda yetişdirməklə, Azərbaycanda ərzaqlıq buğda təminatını ərzaq təhlükəsizliyini təmin edəcək səviyyəyə çatdırmaq mümkündür.

Azərbaycan hökuməti bu məqsədə çatmaq üçün növbəti dəstək mexanizmini işə salır. Belə ki, iyunun 5-də Nazirlər Kabineti ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürərək Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi ilə müqavilə bağlamış sahibkarlıq subyektlərinə müasir suvarma sistemlərinin alınması üçün kredit təşkilatlarının öz vəsaitləri hesabına veriləcək kreditlər üzrə dövlət zəmanətinin verilməsi Qaydasını təsdiqləyib.

Qaydanın tətbiqi müasir suvarma sisteminin alınma-

Buğda istehsalına daha bir dəstək - NK-dan qərar

Dövlət suvarma sistemləri üçün götürüləcək kreditlərə zəmanət verəcək

sına özəl bankların vəsaitlərinin cəlb olunmasına imkan verəcək. Belə ki, qaydaya uyğun olaraq sahibkarlıq subyektlərinə veriləcək 280 (iki yüz səksən) milyon manat kredit portfeli 168 (yüz altmış səkkiz) milyon manat məbləğində dövlət zəmanəti ilə təmin edilir. Dövlət zəmanəti Maliyyə Nazirliyi ilə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinin vəsaitindən istifadə Qaydası'nın tələblərinə uyğun olaraq verilir.

Dövlət zəmanəti qaydanın tələbinə cavab verən kreditlərə Maliyyə Nazirliyi tərəfindən bu qaydaya əlavə - "Ərzaqlıq buğda istehsalı ilə bağlı öhdəlik götürərək fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə verilən kreditlərin dövlət zəmanəti ilə təmin edilməsi barədə Çərçivə Zəmanət Sazişi" əsasında verilir.

Maliyyə Nazirliyi "Dövlət borcu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələbləri nəzərə alınma-

Qaydaya uyğun olaraq verilən dövlət zəmanəti 2028-ci il yanvarın 1-dək dövlət zəmanəti verilərək bağlanmış bütün kredit mü-

qavilələrinə şamil edilir. Dövlət zəmanəti Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 19 dekabr tarixli 413 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi yanında Aqrar Kredit və İnkişaf Agentliyinin vəsaitindən istifadə Qaydası"nın tələblərinə uyğun olaraq verilir.

Kredit təşkilatı dövlət zəmanəti verilməsinə görə AKİA-ya birdəfəlik, geri qaytarılmayan zəmanət və illik komissiya haqları ödəyir. Dövlət zəmanəti verilmiş kredit üzrə ödənişlərin gecikmə müddəti 120 (yüz iyirmi) günü keçdikdə, kredit təşkilatının dövlət zəmanəti üzrə tələb hüququ yaranır. Tələb hüququ yarandığı gündən etibarən 60 (altmış) gün müddətində qüvvədə olur. Bu müddətdə kredit təşkilatı ödəniş tələbini bu qaydada göstərilən sənədlərlə birlikdə irəli sürmədikdə zəmanət qüvvəsini itirir. Sənədlər tam və ya düzgün təqdim edilmədikdə, çatışmazlıqların 5 (beş) iş günü müddətində aradan qaldırılması üçün kredit təşkilatına məlumat verilir. Bu müddətdə çatışmazlıqlar aradan qaldırılmadıqda zəmanət qüvvəsini itirir. Dövlət zəma-

nəti üzrə ödənişin məbləği kredit üzrə əsas borcun icra edilməmiş hissəsinə münasibətdə qüvvədə olan zəmanətin ümumi kredit məbləği-nə nisbəti həcmində (borcun qalıq məbləği həmin nisbətə vurularaq) hesablanır.

Bir kredit təşkilatına zəmanətlər üzrə edilmiş ödənişlərin (zəmanətə görə ödəniş edilmiş kreditlər üzrə AKİA-ya daxil olan vəsait çıxılmaqla) və kredit təşkilatının cari ödəniş tələbinin ümumi məbləği AKİA-nın həmin kredit təşkilatına verdiyi bütün zəmanətlərin 20 faizini keçdikdə, kredit təşkilatına verilmiş zəmanətlər üzrə ödənişlər dayandırılır. Bu zaman son 4 (dörd) ayda verilmiş zəmanətlər bütün zəmanətlərin qalıq məbləğlərinin hesablanmasında nəzərə alınmır. Bir kredit təşkilatına zəmanətlər üzrə edilmiş ödənişlərin (zəmanətə görə ödəniş edilmiş kreditlər üzrə AKİA-ya daxil olan vəsaitlər çıxılmaqla) ümumi məbləği AKİA-nın həmin kredit təşkilatına verdiyi bütün zəmanətlərin 20 faizindən aşağı düşdükdə zəmanətlər üzrə ödənişlər bərpa edilir.

AKİA-nın qərarı ilə azaldıla və ya ləğv edilə bilər. Dövlət zəmanəti verilmiş kredit vəsaitindən sahibkarlıq subyektləri yalnız təyinatına uyğun istifadə etməlidir. Dövlət zəmanəti üzrə öhdəliklərin icrası və bu öhdəliklərlə bağlı edilmiş ödənişlərin bərpası müvafiq olaraq bu qaydaya uyğun həyata keçirilir.

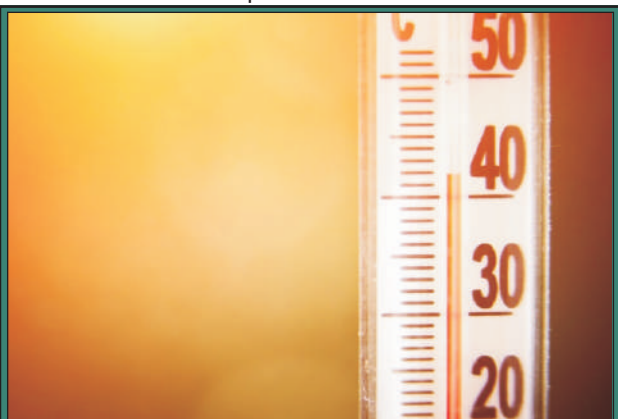
Kredit təşkilatı dövlət zəmanəti verilməsinə görə AKİA-ya birdəfəlik, geri qaytarılmayan zəmanət və illik komissiya haqları ödəyir.

Dövlət zəmanəti verilmiş kredit üzrə ödənişlərin gecikmə müddəti 120 (yüz iyirmi) günü keçdikdə, kredit təşkilatının dövlət zəmanəti üzrə tələb hüququ yaranır. Tələb hüququ yarandığı gündən etibarən 60 (altmış) gün müddətində qüvvədə olur. Bu müddətdə kredit təşkilatı ödəniş tələbini bu qaydada göstərilən sənədlərlə birlikdə irəli sürmədikdə zəmanət qüvvəsini itirir. Sənədlər tam və ya düzgün təqdim edilmədikdə, çatışmazlıqların 5 (beş) iş günü müddətində aradan qaldırılması üçün kredit təşkilatına məlumat verilir. Bu müddətdə çatışmazlıqlar aradan qaldırılmadıqda zəmanət qüvvəsini itirir. Dövlət zəma-

nəti üzrə ödənişin məbləği kredit üzrə əsas borcun icra edilməmiş hissəsinə münasibətdə qüvvədə olan zəmanətin ümumi kredit məbləği-nə nisbəti həcmində (borcun qalıq məbləği həmin nisbətə vurularaq) hesablanır.

Bir kredit təşkilatına zəmanətlər üzrə edilmiş ödənişlərin (zəmanətə görə ödəniş edilmiş kreditlər üzrə AKİA-ya daxil olan vəsait çıxılmaqla) və kredit təşkilatının cari ödəniş tələbinin ümumi məbləği AKİA-nın həmin kredit təşkilatına verdiyi bütün zəmanətlərin 20 faizini keçdikdə, kredit təşkilatına verilmiş zəmanətlər üzrə ödənişlər dayandırılır. Bu zaman son 4 (dörd) ayda verilmiş zəmanətlər bütün zəmanətlərin qalıq məbləğlərinin hesablanmasında nəzərə alınmır. Bir kredit təşkilatına zəmanətlər üzrə edilmiş ödənişlərin (zəmanətə görə ödəniş edilmiş kreditlər üzrə AKİA-ya daxil olan vəsaitlər çıxılmaqla) ümumi məbləği AKİA-nın həmin kredit təşkilatına verdiyi bütün zəmanətlərin 20 faizindən aşağı düşdükdə zəmanətlər üzrə ödənişlər bərpa edilir.

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

Göydən "od ələnəcək" - dəhşətli istilər gəlir

İyunun 6-da Azərbaycanda hava şəraitinin yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Bu barədə Musavat.com-a Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Cənub-qərb küləyi gündüz mülayim cənub-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq. Havanın temperaturu gecə 20-24° isti, gündüz 31-36° isti, bəzi yerlərdə 38° isti olacaq. Atmosfer təzyiqi norma daxilində 760 mm civə sütunu olacaq. Nisbi rütubət gecə 65-75 %, gündüz 45-55 % olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gündüz bəzi dağlıq ərazilərdə qısamüddətli yağış yağacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Gecə və səhər aralıq duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 19-24° isti, gündüz 35-38° isti, bəzi yerlərdə 40° isti, dağlarda gecə 12-17° isti, gündüz 22-27° isti olacaq.

Almaniyanın müdafiə naziri: “2029-cu ildə Rusiya ilə müharibəyə hazır olmalıyıq”

“2029-cu ildə Rusiya ilə müharibəyə hazır olmalıyıq”. APA-nın “Aussiedlerbote” portalına istinadən xəbərinə görə, bunu Almaniyanın müdafiə naziri Boris Pistorius Bundestaqdakı çıxışında deyib.

O bildirib ki, bu məqsədlə ordunun döyüş hazırlığı səviyyəsi daha da yüksəldilməlidir.

Nazir həmçinin Almaniya müddətli həqiqi hərbi xidmətin yenidən tətbiqini istisna etməyib: “Regionda vəziyyətin daha da gərginləşməməsi üçün 2029-cu ildə müharibəyə hazır olmalıyıq. Bu məqsədə nail olmaq üçün həlledici məqam maliyyə resursları, müvafiq silah-sursat, eləcə də yüksək döyüş hazırlığı səviyyəsinə malik şəxsi heyətin olması vacibdir. Bu məqsədlə 2011-ci ildən ləğv edilən müddətli həqiqi hərbi xidmət yaxın vaxtlarda yenidən tətbiq oluna bilər”.

Məhkəmə Naxçıvan barədə məlumatlar toplayan casusa ağır cəza verdi

Məhkəmə Naxçıvan barədə məlumatlar toplayan casusa cəza təyin edib.

APA xəbər verir ki, Naxçıvan Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmünə əsasən, xarici xüsusi xidmət orqanı ilə məxfi əməkdaşlıq etmiş Füzuli Əsədov dövlətə xəyanətdə təqsirli bilinərək 14 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Füzuli Əsədov 15 sentyabr 2023-cü il tarixində Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən keçirilən xüsusi əməliyyat-istintaq tədbirləri ilə həbs edilib. Füzuli Əsədov Azərbaycanın suverenliyi, ərazi toxunulmazlığı, dövlət təhlükəsizliyi və müdafiə qabiliyyəti zərərinə xarici xüsusi xidmət orqanının nümayəndələrinin tapşırıqlarını yerinə yetirməkdə təqsirləndirilib. İttihama əsasən, o xarici xüsusi xidmət orqanının nümayəndələri tərəfindən maddi maraq müqabilində məxfi əməkdaşlığa cəlb edilərək, Azərbaycanın dövlət təhlükəsizliyi zərərinə məlumatlar toplanması barədə tapşırıqlar alıb, Naxçıvan MR-də yerləşən hərbi hissələrin, strateji müəssisələrin, qurğuların, yolların, əlaqə və rabitə vasitələrinin, əhalinin həyat təminatı obyektlərinin yerləşdiyi yerlər barədə və sair məlumatlar toplamaqla xarici xüsusi xidmət orqanının nümayəndəsinə ötürüb.

“Moldovada hakimiyyətə rusiyameylli partiyalar gəlsə, bu ölkə ilə sərhədləri ya tamamilə, ya da qismən bağlayacağıq”.

APA-nın xəbərinə görə, bunu Ukraynanın adıçəkilən ölkədəki səfiri Marko

Şevçenko “Exclusiv TV”yə müsahibəsində deyib.

O bildirib ki, yerli siyasi partiyalar Rusiya ilə əməkdaşlıq yolunu tutmazdan əvvəl ciddi şəkildə düşünməlidir. Əks halda, rəsmi Kiyev buna

BMT-də Gürcüstanla bağlı qətnamə qəbul edildi

BMT Baş Assambleyasının Nyu-Yorkda keçirilən 78-ci sessiyası çərçivəsində Gürcüstan və dünyanın müxtəlif regionlarından olan 63 ölkənin təşəbbüsü ilə “Məcburi köçkünlərin və qaçqınların statusu haqqında” adlı qətnamə qəbul edilib.

Musavat.com bu barədə erməni mediasına istinadən xəbər verir.

Qətnamə Gürcüstanın işğal olunmuş ərazilərindən məcburi köçkünlərin Abxaziya və Sxinvalinin işğal olunmuş rayonlarında öz evlərinə qayıtmaq hüququnu tanıyır. Qətnaməni 103 ölkə dəstəkləyib, 9 ölkə əleyhinə səs verib, 52 ölkə səsvermədə iştirak etməyib. Sənəd Gürcüstanın Rusiya tərəfindən işğal olunmuş rayonlarında zorla həyata keçirilən demoqrafik dəyişiklikləri pisləyir, etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq məcburi köçkünlərin öz evlərinə ləyaqətlə

və təhlükəsiz şəkildə qayıtmaq hüququnu, mülkiyyət hüquqlarını təsdiq edir, onların hüquq və azadlıqlarına hörmət və mühafizənin zəruriliyi vurğulanır.

“Qətnamə həmçinin Cenevrə danışıqlarını Gürcüstanın Rusiya tərəfindən işğal olunmuş rayonlarında

təhlükəsizlik və insan haqları vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün səyləri gücləndirməyə çağırır ki, bu da öz növbəsində məcburi köçkünlərin və qaçqınların öz evlərinə qayıtmasına şərait yaradacaq”.

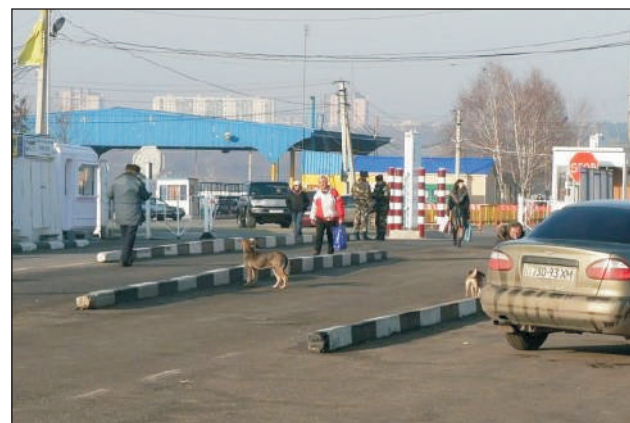
Bu barədə Gürcüstan Xarici İşlər Nazirliyi məlumat yayıb.

Qətnamənin lehinə səs verməyən ölkələr bunlardır: Belarus, Burundi, Kuba, Şimali Koreya, Mali, Nikaragua, Rusiya, Suriya, Zimbabve.

Bildirilir ki, Çin səsvermədə iştirak etməyib. Ermənistan isə ilk dəfə qətnaməni dəstəkləyib.

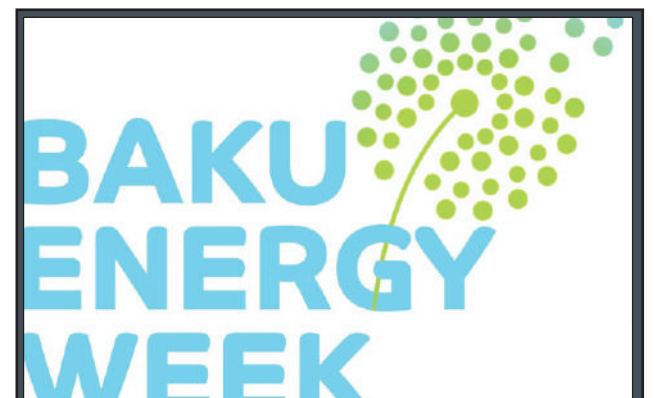
□ Musavat.com

Ukrayna-Moldova sərhədləri bağlana bilər

adekvat addımlar atacaq: “Hesab edirəm ki, bu halda biz Moldova ilə sərhəddə təhlükəsizliyi ön plana çıxaraçağıq. Bu istiqamətdə ilk addım kimi sərhədlərin bağlanması təmin ediləcək. Lakin bunu mərhələli şəkildə edəcəyik. Ola bilsin ki, ilk növbədə insanların və ya əksinə, yüklərin keçidinə

məhdudiyyətlər tətbiq edilsin. Çox güman ki, prioritetimiz insanlar olacaq. Çünki sərhəd vasitəsilə muazdluların Rusiya tərəfdən döyüşmək məqsədilə Ukraynaya keçdiyi barədə məlumatlar əldə etmişik. Onlar daha çox bu ölkənin ordusuna məxsus hərbi paltarlardan istifadə edir”.

Agentlik sədri: “Yaşıl enerji sahəsində yeni tarif metodologiyası olmalıdır”

Yaşıl enerji şəbəkəsinin gücləndirilməsi üçün layihələr həyata keçirməliyik.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bunu Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində keçirilən Bakı Enerji Forumunda panel müzakirəsi zamanı Azərbaycan Enerji Məsələlərini Tənzimləmə Agentliyinin (AERA) İdarə Heyətinin sədri Samir Axundov deyib.

O bildirib ki, şəbəkənin stabilliyini qorumaq üçün çoxlu investisiya lazımdır: “Biz investisiya, xərclər və uyğunluq barədə danışırıqsa, bunu təmin etməliyik. Yeni bir tarif metodologiyası həyata keçirməliyik ki, bu investisiyaları tətbiq edə bilək və uduzan tərəflər olmasın. Elə bir metodologiya qoymalıyıq ki, dəyər generasiyasından tutmuş enerji saxlanclarına qədər dəyər zəncirlərinin bütün məqamlarını əhatə edə bilək. Şəbəkəyə investisiya qoyulmalıdır. Eyni zamanda bərpa olunan enerji layihəsinə investisiya qoyulmazdan əvvəl bizə ənənəvi mövcud elektrik stansiyalarına da investisiyaların qoyulması, onların müasirləşdirilməsi və bərpa edilməsi lazımdır”.

Polsada bu həftəsonu ara qarışa bilər. Ölkədə bazar günü keçiriləcək Avropa Parlamentinə seçkilər ərəfəsində Moskvanın səsvərməyə müdaxilə edəcəyi ehtimalları var. Ötən cümə günü Polşanın rəsmi xəbər agentliyi PAP hərbi səfərbərlik haqqında yalan xəbər dərc etdikdən sonra bu qorxular daha da artıb.

Polşa hökuməti dəfələrlə Moskvanı sabitliyi pozmağa çalışmaqda ittiham edib, Rusiya isə bunu təkzib edib. Ancaq indi vəziyyət dramatik ola bilər. Belə ki, Rusiya dövlət televiziyası "Rossiya 1" kanalında yayımlanan proqramda qonaqlar Avropa Parlamentinə seçkilər öncəsi Polşanın "10 dəqiqə" ərzində "30-40" nüvə silahı ilə məhv edilməsini açıq şəkildə müzakirə ediblər. Hərbi ekspert Konstantin Sivkov verilişdə soyuqqanlı sözlər işlədib və "10-15 dəqiqəyə həm Polşa dövləti, həm Polşa xalqı, həm də Polşa dili yox olacaq" deyib. "Gəlin Polşaya baxaq. O, kiçik nüvə müharibəsi teatrına çevriləcək ən real namizəddir.

Kremlin başqa yolu qalmasa... - nüvə bombası Polşa və Niderlanda atılacaq?

Rusiyadan olan ekspertlər və Duma üzvləri Avropa dövlətlərini Yer üzündən silməyə çağırırlar; hədəfdə iki NATO ölkəsi var

nüvə silahlarının istifadə edilməsinə dair dəfələrlə xəbərdarlıqlar edilib. Rusiyanın hazırda dalana dirəndiyi bir vaxtda nüvə silahına əl atmaq üçün fürsət gəzdiyi də sirr deyil. Hətta bəzi analitiklər Rusiyanın bundan başqa çıxış yolu qalmadığını deyirlər. Maraqlıdır, verilən anonslar, edilən xəbərdarlıq onu deməyə əsas vermirmi ki, Rusiya taktiki nüvə silahını Polşaya atacaq? Xüsusən də Qərbdən verilən silahlarla Rusiyanın dərinliklərinə zərbələr endirilməsinə müttəfiq ölkələrin bəzilərinin

ehtiyac yoxdur, hər gün atəş altındadır, Kursk, Voronej, Omsk, Rostov, Krasnodar və digər şəhərlərdə neft emalı zavodları vurulur. İndi isə yeni bir mərhələyə keçid olunur - bu da Qərbdən gələn tapşırıqlardır: bir sıra ölkələr və aliansın baş katibi Ukraynaya açıq şəkildə icazə verir ki, bizim silahlarla Rusiyanın dərinliklərinə zərbə endirilə bilər. Gördüyünüz kimi, müharibənin başlanğıcında uzaqmənzilli raketləri Kiyevə verməyə xəsislik edən koalisiya hazırda "ATACMS", "HIMARS" kimi

biz sizin Ukraynadakı bütün mövqelərinizi adi silahlarla vuracağıq, hamısını məhv edəcəyik. Məncə, bu, Rusiya üçün inandırıcı təhlükədir" - Polşanın xarici işlər naziri Radoslav Sikorski "The Guardian" nəşrinə müsahibəsində belə deyib. Sikorski qeyd edib ki, Rusiyanı nüvə zərbəsindən çəkəndirən tək ABŞ deyil, həm də Hindistan və Çindir: "Həmçinin çinlilər və hindlilər Rusiyaya "xaos aktı"nı anladılar və bu, uşaq oyunu deyil. Çünki bu tabu da sərhədləri zorla dəyişdirmək tabusu kimi pozulsa, Çin

dir. Tərəflər bir-birinin nəbzini yoxlayırlar. Bu da nüvə müharibəsi ritorikasını gücləndirir".

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədova da hələlik nüvə bombasından istifadəni istisna edir. Onun fikrincə, Rusiyadan olan bu bəyanatlar çəkəndirici mahiyyət kəsb edir. Təhlilçi nüvə silahından istifadəni böyük fəlakət adlandırır və bu bombanın Polşaya, yaxud Niderlanda atılmasını NATO-ya müharibə elan etmək sayır: "O zaman NATO qoşunları Rusiyaya zər-

bələr endirməlidir. Bu da üçüncü dünya müharibəsinin başlanğıcı deməkdir. Hazırda proksi savaş aparılır. Rusiya bilir ki, Polşa alians üzvüdür və ona zərbə endirməklə NATO-nu birbaşa münafiqşəyə cəlb edir. Belə olan halda, ABŞ lideri amerikalı əsgərlərin rus hərbiçilərinə qarşı döyüşməsinə əmr verməlidir. Ona görə də tərəflər hədə dili ilə danışsalar da, vəziyyətin gərginləşməsindən çəkinəcəklər".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Musavat"

Orada 20 böyük şəhər varmı? Mən belə düşünmürəm. Hər şəhərə iki nüvə raketini ayırsaq, bu, cəmi 30-40 raket edər" - Rusiya donanmasının təqaüdcü zabiti Sivkov Ukraynayı dəstəkləyən Polşanı hədəfə alıb.

Həmçinin Dövlət Dumasının Müdafiə Komitəsinin üzvü, general-leytenant Andrey Qurulev deyib ki, Rusiya Niderlanda nüvə zərbəsi endirməlidir: "Mən özüm üçün kəşf etdim ki, Avropanın karbohidrogen ehtiyatının demək olar ki, 50-60%-i Niderlanddadır. Biz çox yaxşı başa düşürük ki, Avropanı diz çökdürmək üçün necə kritik qəbuledilməz zərər vura bilərik. Nüvə silahının minimal istifadəsi ilə bu, bir günün məsələsidir".

Ukraynada Rusiya-Qərb savaşı başlayandan az sonra müharibənin gedişində taktiki

icazə verməsi Kremlin nüvə təhdidi ritorikasını daha sərtləşdirib.

Müharibə yeni başlayan da Ağ Ev sahibi Bayden və NATO Baş katibi Stoltenberq bir ağzıdan çağırış edirdilər ki, verdiyimiz silahlar yalnız ərazilərin müdafiəsi üçün nəzərdə tutulub. Birləşmiş Qərb gözüqıpq şəkildə Kiyevə səslənirdi ki, nə bədə bu hərbi vəsiyələrlə Rusiya şəhərlərini vurarsan. Zaman keçdikcə kollektiv qüvvələrin ritorikası dəyişməyə başladı və müttəfiq ölkələr Zelenskinin qulağına pıçıldadılar ki, Rusiyaya hücumlar təşkil elə və destabilizasiya yarat. Hazırda bu proses gedir və müharibə Rusiya ərazilərinə transformasiya olunur. Rusların Ukraynada başladığı hərbi əməliyyatlar bumeranq effekti verərək həm də onun öz şəhərlərinə sığrayıb: Belqoroddan danışmağa

raketlərlə Ukraynayı tədarük edir, o cümlədən artıq "F-6" qırıcıları bu il veriləcək. Danimarka, Belçika və Niderland bu qırıcıların verilməsini rəsmiləşdiriblər. Moskvadan isə bu hərəkətlənməyə nüvə silahından istifadə olunacağı təhdidləri ilə cavab verilir.

"Amerika silahlarından Kiyevə Rusiya ərazisindəki hədəflərə zərbələr endirməyə icazə vermək ölümcül nəticələrə səbəb ola bilər". Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkov deyib. Rusiya prezidenti isə bu yaxınlarda bir sıra Avropa ölkələrinin Rusiyaya zərbə endirmək çağırışlarını şərh edərkən deyib ki, "NATO ölkələrinin, xüsusilə Avropadakı kiçik dövlətlərin nümayəndələri nə ilə oynadıqlarını bilməlidirlər". "Amerikalılar ruslara deyiblər ki, əgər siz nüvə bombasını partlatsanız, bu, heç kimi öldürməyə belə,

bilir ki, Yaponiya və Cənubi Koreya da nüvə ölkəsi olacaq. O isə bunu istəmir".

Professor Qabil Hüseynlinin məlumatına görə, Britaniyada Rusiyanın nüvə silahından istifadəsinin qarşısını ala biləcək imkanlar var və zaman nöqtəyi-nəzərindən onu qabaqlamağa qadirdir. Professor Qərbın Rusiyadan nüvə müharibəsində iki dəqiqə fərqlə üstün olduğunu düşünür. Eyni zamanda o, taktiki nüvə başlıqlarından istifadə edilməyini gözləmir: "Rusiya yalnız hədələyir. Biz müharibə başlayandan bu təhdidləri eşidirik. Niderland "F-16" qırıcılarını Kiyevə verəcək deyə bu cür çağırışlar səslənir. Polşaya gəldikdə, Rusiya öz ərazilərinə dəhşətli zərbələr almasa, nüvə silahına əl atmaz. Hazırda informasiya və əsəb müharibəsi ge-

Türkiyədə antiterror əməliyyatı - 3 terrorçu öldürüldü

Türkiyənin Van əyalətinin Başkale rayonu ətrafında separatçı terror qruplaşmasına qarşı "Bozdoğan-41" antiterror əməliyyatı keçirilib. Musavat.com Report-a istinadən xəbər verir ki, bu barədə Türkiyənin daxili işlər naziri Əli Yerlikaya bildirib.

Onun sözlərinə görə, jandarma qüvvələri tərəfindən "Bozdoğan-41" antiterror əməliyyatı nəticəsində üç terrorçu öldürüldü.

ABŞ Ukraynaya 50 milyard verməyə hazırdır - bir şərtlə...

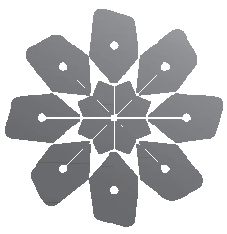
Avropa İttifaqı anti-Rusiya sanksiyalarını qeyri-müəyyən müddətə uzadacağı təqdirdə Birləşmiş Ştatlar Rusiyanın dondurulmuş aktivlərindən əldə edilən mənfəət hesabına Ukraynaya 50 milyard dollarlıq kredit verməyə hazırdır.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə "The Financial Times" qəzeti məlumat yayıb.

Nəşrin xəbərinə görə, təklif bu gün Al-nin maliyyə nazirlərinin görüşündə müzakirə olunacaq.

Hazırda Al-nin sanksiyaları 6 aydan bir uzadılır. Kreditin təfərrüatları - faiz dərəcəsi, ödəniş şərtləri və verilməsi mexanizmi hələ dəqiqləşdirilməyib.

□ **Musavat.com**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlük şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Azərbaycan dövləti gənclərin milli-mənəvi dəyərlərə sadıq ruhda yetişməsinə xüsusi diqqət yetirir. İllərdir bu istiqamətdə önəmli addımlar atılır. Dövlət siyasətinin tərkib hissəsi kimi ideoloji iş gücləndirilib. Həm ümumtəhsil məktəblərində, həm də ali təhsil müəssisələrində bu məsələyə həssas yanaşma nəzərə çarpır. Medianın rolunu da vurğulamaq yerinə düşər.

Televiziylar, o cümlədən çap mediası vasitəsilə gənclərin vətənpərvərlik ruhunun inkişaf etdirilməsi, o cümlədən bu istiqamətdə görülməli işlərə bağlı təbliğat aparılır. Gənclərin potensialının dəyərləndirilməsi, vətənpərvər, savadlı kadrların yetişməsi dövlətin gənclərlə bağlı siyasətinin göstəricisi ola bilər. Bu siyasət mütəmadi təkmilləşdirilir. Hər zaman olduğu kimi, ölkənin aparıcı qüvvəsinə çevrilməsindən savayı, artıq yeni dövrdə gənclərin ictimai-siyasi həyatdakı rolunun artırılması, onların potensialından maksimum faydalanmaq üçün mübit şəraitin yaradılması müzakirə mövzularıdır. İdman, mədəniyyət, sosial sahələrdə əldə edilən uğurlarda gənclərin payı çoxdur, lakin gənclər siyasətinin genişləndirilməsi ilə bu payın daha da artırılmasını təmin etmək olar.

Prezident Administrasiyasının Gənclər siyasəti və idman məsələləri şöbəsinin sektor müdiri Həmid Nəsibov iyunun 4-də "Şuşa-İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı-

nın Gənclər Paytaxtı 2024" Beynəlxalq Proqramının açılış mərasimində çıxışı zamanı deyib ki, gənclər problemləri yaradan yox, onları həll edən qüvvə olmalıdırlar. Mətbuata açıqlama verən administrasiya rəsmisi qeyd edib ki, dünyada mövcud olan iqlim dəyişikliyi problemləri, bərabərsizlik, münafişələr insanlardan kollektiv səyləri tələb edir: "Gənclər də dünyadakı bu çağırışları qəbul etmək üçün potensial qüvvədir. Gənclər bizim gələcəyimiz olmalıdır. Onlar dəyişiklikləri gətirən qüvvə olmalıdırlar. Gənclər insan kapitalıdır və insan kapitalı da cəmiyyətimizi gücləndirir.

Azərbaycan rəhbərliyi gənclər siyasəti ilə bağlı çox böyük işlərə imza atıb. Şuşanın gənclər paytaxtı seçilməsi də bu fəaliyyətin effektiv təzahürüdür. Biz gənclərə yol açmalı, onları liderə çevirməliyik".

"Yeni Müsavat"a şərhində Ədalət, Hüquq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının sədr müavini Niyaməddin

Milli şüur, vətənpərvərlik **YENİ** **ÜSAVAT**

N 98 (8471) 6 iyun 2024

"Gənclərlə bağlı dövlət proqramları həyata keçirilməlidir"

Niyaməddin Orduxanlı: "Vətənpərvərliyin inkişafı, qorunması, Vətənə sevgi hissini yaratmaq tək cə ailənin öhdəliyinə düşməməlidir"

Orduxanlı bildirib ki, bu gün Azərbaycan cəmiyyətində xüsusilə gənclərin vətənpərvərlik istiqamətində mariflənməsi olduqca prioritet sahədir: "Bir dövlətin inkişafı, gələcəyinin möhkəm qurulması, gənclərin dövlət və milli maraqların müdafiəsinin təşkil olunmasında rolunu artırmaq üçün mütləq maarifləndirməni genişləndirmək lazımdır. Bu, dövlət proqramı kimi həyata keçirilməlidir. Azərbaycan gənclərinin vətənpərvərlik ruhunda böyüməsi, inkişaf etməsi, dövlətini, Vətənini sevmə hissini aşılanması

məktəbəqədər dövrdən başlamalıdır. Vətənpərvərliyin inkişafı, qorunması, Vətənə sevgini yaratmaq tək cə ailənin öhdəliyinə düşməməlidir. Təhsil müəssisələrində təbliğat işinin qurulmasını yüksək səviyyədə təşkil etmək lazımdır. Kütləvi informasiya vasitələrində (KİV) Azərbaycan gənclərinə Vətəni sevməklə bağlı geniş maarifləndirici verilişlər, videoçarxlar və s. hazırlanmalıdır".

N.Orduxanlı vurğulayıb ki, Azərbaycan gənclərini Qarabağın bərpa olunması prosesinə cəlb etmək la-

zımdır: "Müstəqillikdən əvvəlki illərdə ümumtəhsil müəssisələrinin yuxarı sinif şagirdləri rayonlarda məhsul yığımına, o cümlədən tikinti işlərinə könüllü kimi cəlb olunurdu. Proses yay mövsümündə, tətillərdə müəyyən məbləğ ödənməklə könüllülük əsasında həyata keçirilirdi. Düşünürəm ki, Qarabağın yenidən qurulmasında, bərpa olunmasında da müxtəlif sahələr üzrə gənclərin prosesə cəlb olunması üçün işlər həyata keçirilməlidir. Hazırda ölkədə işsiz olan gənclər var. Gənclərin işlə-

mək üçün xarici ölkələrə üz tutmasının qarşısını almaq üçün dövlət proqramı tərtib olunmalıdır ki, həm ali təhsilini bitirmiş, həm də hərbi xidmətini bitirmiş gənclərin işə cəlb olunmasını həyata keçirmək mümkün olsun".

N.Orduxanlı düşünür ki, bu gün Azərbaycan gəncləri siyasi proseslərə o qədər də maraq göstərmirlər: "Gənclərin siyasətə marağı o dərəcədə də nəzərə çarpmır. Hətta siyasi partiyalarda gənclərin sayı ürkəkaçan səviyyədə deyil. Bu bir sıra amillərlə bağlıdır. Hesab edirəm ki, ilk növbədə siyasi partiyaların rolunu artırmaq lazımdır. Siyasi partiya institutu inkişaf etdirilsə, parlamentdə proporsional seçki sistemi tətbiq olunarsa, gənclərin siyasətdə yer almaq üçün marağı arta bilər. Hazırda siyasətdə onların əksəriyyəti 90-cı illərdə gənc yaşda siyasətə atılanlardır. Gənclərə stimül verməklə onları siyasi proseslərə qoşmaq olar. Gənclər sosial şəbəkədə çox zaman keçirirlər. Halbuki siyasi təşkilatlar da təmsil olunsalar, gələcəkdə ictimai xadim, siyasi xadim, dövlət xadimi kimi yetişə bilərlər".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

AMEA: "Xəzər dənizinin səviyyəsini qorumaq mümkün deyil"

"Xəzər dənizinin sahil zonasının infrastrukturunun layihələndirilməsində yeni konsepsiyanın tətbiqi məqsəduyğundur".

APA xəbər verir ki, bunu **AMEA-nın müxbir üzvü Rəuf Qardaşov** iyunun 5-də Coğrafiya İnstitutunda keçirilən "Azərbaycanda müasir iqlim dəyişmələrinin təbii komplekslərə və təsərrüfat sistemlərinə təsiri" adlı beynəlxalq elmi-praktiki konfransda çıxışı zamanı deyib.

O bildirib ki, Xəzər dənizinin səviyyə dəyişmələri Xəzəryanı ölkələrin sosial-iqtisadi həyatına ciddi təsir edən amildir və bu təsir əhalinin və sənayenin böyük ölçüdə cəmləşdiyi Xəzərin Azərbaycan sahil zonasında özünü daha qabarıq şəkildə göstərir: "Sahil zonası infrastrukturunun (dəniz limanlarının, şose və dəmir yollarının, turizm-rekreasiya obyektlərinin, neft-qaz platformalarının və nəqliyyat xətlərinin, bərpa olunan külək, Günəş, dalğa enerji qurğularının) layihələndirilməsi mərhələsində səviyyə dəyişmələrinin nəzərə alınması vacib olan ən əsas amillərdən biridir. Bu layihələrin çoxu gələcək onilliklər üçün səviyyənin kifayət qədər dəqiq, 0.5 metri aşmayan xəta ilə proqnozunu tələb edir".

O, həmçinin əlavə edib ki, Xəzərdən fərqli olaraq okeanlarda səviyyə dəyişmələri əsasən (ebb and flow) qabarma və çəkilmə nəticəsində baş verir və bu

dəyişmələrin vaxtı dəqiq təyin edildiyi üçün dəniz nəqliyyatının fəaliyyətinə demək olar ki, təsir etmir. Belə ki, gəmilər öz hərəkətlərini öncədən tənzim edirlər və limana səviyyə sabit olduğu zaman yaxınlaşırlar: "Xəzər dənizində uzunmüddətli səviyyə dəyişmələrinin yetərincə dəqiq təyini mümkün olmadığı üçün sahil zonası infrastrukturunun layihələndirilməsində yeganə doğru strateji səviyyə dəyiş-

mələrə adaptasiya oluna bilən inşaat texnologiyalarının tətbiqinin olduğu görülür".

Alimin sözlərinə görə, belə bir strategiyanın işlənməsinin iqtisadi nöqtələri-nəzərdən səmərəli olacağı öncədən görülməlidir: "Buna əsas olaraq bu faktı göstərə bilərik - dünyanın ən cəlbədicə çimərliklərinə malik olan İndoneziya, Filippin və Mayaminin sahil zonalarını zaman-zaman sunami və tornado tamamilə məhv edir.

Buna rəğmən, qısa müddətdə (bir sonrakı turizm mövsümü-nə qədər) bu turistik obyektlər bərpa edilir. Bu ona görə mümkün olur ki, bu infrastruktur obyektləri yüngül konstruksiyalı materiallardan estetik gözəllik nəzərə alınmaqla tikilir. Xəzər dənizində səviyyə dəyişmələri

tədricən gedən proses olduğu üçün infrastruktur obyektlərinin gözlənilmədən məhvi riski demək olar ki, yoxdur. Yeter ki, onlar səviyyə dəyişmələrinə adaptasiya oluna biləcək şəkildə, yeni sürüşdürülə və qaldırılıb-en-dirilə bilən texnologiyalar əsasında inşa edilsin".

İrandan Azərbaycana 13 kq narkotik keçirilməsinin qarşısı alındı

İyun ayının 4-də saat 03:45-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının "Lənkəran" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində keçirilmiş sərhəd axtarışı və əməliyyat tədbirləri nəticəsində ümumi çəkisi 13 kiloqram 290 qram narkotik vasitə marixuananın qaçaqmalçılıq yolu ilə İran İslam Respublikasından Azərbaycan Respublikasına keçirilməsinin qarşısı alındı.

APA xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzinin məlumatında deyilir. Fakt üzrə əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

11-ci və 9-cu sinif şagirdləri buraxılış, blok, habelə kolleclərə qəbul imtahanlarını da verdikləri halda, orta məktəblərdə dərslər hələ 14 iyunadək davam edəcək. Hazırda Bakıda 37-38, rayonlarda daha çox istilər var. Bu mühitdə kondisionersiz, isti otaqlarda uşaqların keyfiyyətli tədris ala bilməsi absurd məsələdir. Uzun illərdir təklif edilir ki, dərslər daha əvvəllərdə olduğu kimi, 1 sentyabrda başlayıb, 25 mayda yekunlaşmalıdır. Hazırda bu məsələ yenə gündəmdədir.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov hesab edir ki, bu gün Azərbaycanda təhsil sahəsində bitib-tükənməyən ciddi problemlərin fonunda dərslərin ilinin nə vaxt başlayıb, nə vaxt sona çatması elə də önəmli məsələ deyil. "Yeni Müsavat"a şərhində ekspert bildirib ki, dərslərin məzmunundan tutmuş, forma və keyfiyyətinə, hər dərsləyə dair bir neçə əlavə vəsaitin nəzərdə tutulmasına, tədrisin keyfiyyətinin aşağı olmasına qədər xeyli həlli vacib problemlər var: "Hazırda məktəblərdə tətbiq edilən kitabların tədrisi və mənimsənilməsi üçün bir dərslə deyil, heç iki dərslə də çatmaz.

Amma bunlarla bərabər dərslərin gec başa çatması da problemləri artırır səbəblərdəndir. Ölkənin orta ümumtəhsil məktəblərinin dərsləri iyunun 15-nə kimi uzatmağa xüsusilə şərait yoxdur. Orta məktəblər kondisioner və soyuducu cihazlarla təmin olunmayıb. ABŞ-da birincilərin bərabər məktəbə gətirdiyi müəyyən bir gün yoxdur. İş ondadır ki, bir çox məktəb tədris ilinin başlanacağı günü seçməkdə sərbəstdir, sadəcə, qaydalarla görə müəyyən müddət ərzində məktəb qapılarını uşaqların üzünə açmalıdırlar. Bu, avqust ayının ortasından sentyabr ayının ortasına qədərdir, eləcə də 180 günlük tədris ili planını yerinə yetirməlidirlər (tədris ilinin sonu may-iyun ayına düşür).

Yeri gəlmişkən, bütün bi-

40 dərəcə istidə məktəbdə uşaqlar nə öyrənir- dərslərin 1 sentyabrda başlaması yenidən gündəmdə

Təhsil eksperti: "Proqramların mənimsənilməsində yaranmış boşluğu aradan qaldırmaq üçün dərslərin 2 həftə uzadılması effekt vermir"

rincilər məktəbə gəlmir, çünki onlarda "home schooling" evdə təhsil anlayışı da mövcuddur. Bununla yanaşı, evdə yalnız xəstə deyil, tam sağlam uşaqlar da qalır. Pedaqoq rolunda uşaqların valideynləri çıxış edir, onlar proqram təqdim etməli və uşaqlarının müvəffəqiyyətlərinin hesabını verməlidirlər. Orta hesabla dərslər 8-9 arası başlayır, sonra isə uşaqların 5-6 dərsləri olur. Dərslərin müddəti 55 dəqiqə olur, bu dərslərin arasında bir saatlıq ləngiş olur, bu uşaqlara 15.00-dan 16.00-a qədər çəməndərslər (tədris ilinin sonu may-iyun ayına düşür).

mir, bu, pedaqoji hesab edilmir. Yaponiyada isə birincilər dərsləri aprelin əvvəli gedişlər-məhz ilin bu vaxtı hava şəraiti əlverişlidir, nə isti, nə də ki soyuqdur.

Bilik Günündə 6 yaşa tamam olan yaponlar ilk dəfə məktəbə gedirlər. Bu gündə balacaları məktəb müəllimləri salamlayıb, valideynlərə nə almaq lazım olduğunu söyləyir, heç bir dərsləri keçirilmir və artıq günün ortasında hamı evə gedir. Sonra isə valideynlərin və balacaların hazırlaşmaq üçün bir həftə vaxtı olur. Yaponiyada ibtidai məktəb 6 il çəkir, sonra 3 il orta siniflər. Bununla da icbari təhsil başa çatır. Arzu edənlər 3 il

daha təhsil ala bilərlər. Beləliklə də cəmi 12 il. Yaponiyada tədris ili üç semestrə bölünür. Məlum olduğu kimi, yapon məktəbində dərslər səhər saat 8-də başlayır, 3-4 dərslər keçilir, sinifdə 35-40 uşaq olur, dərslərin müddəti 50 dəqiqədir. 1 saatlıq nahar fasiləsindən sonra daha 2 dərslər keçilir. Bu rejimdə uşaqlar iyunun 20-nə qədər oxuyurlar, yeni bir semestr və 31 avqusta kimi tətillə gedirlər. Sentyabrın birində yapon uşaqlarında ikinci semestr start götürür, bu semestr dekabrın 23-nə kimi çəkir, sonra üçüncü. 8 yanvardan 20 mart kimi. Yeri gəlmişkən, siniflər arasında tətillər çox qısadır - 3 həftəyə yaxın. Bu baxımdan bizim şagirdlərin bəxti gətirib, yorucu dərslərdən sonra daha çox dincələ bilərlər.

İslandiya nümunəsinə də baxa bilərik. Dərslər avqustun sonunda başlayır və onlar 180 gün dərslər keçirlər. İslandiyada ibtidai məktəb 7 sinifdə tədris edilir. Bütün bunları nəzərə alaraq, hesab edirəm ki, dərslərin sentyabrın 1-dən başlayıb mayın 30-da bitməsinin uşaqlara daha çox faydası deyər, nəinki iyunun ortasında bitməsinin. Şagirdlərin gərgin dərslərdən sonra istirahət etməsinə böyük ehtiyac var".

Beynəlxalq təhsil standartlarına diqqət çəkən ekspert vurğulayıb ki, bu standartların daim yenilənməsi təhsil dialektikasının qanunudur: "Mənə elə gəlir ki, nazirlik bunu nəzərdə tutur. Sadaladığım ölkələrin heç birində dərslər sentyabrın 15-də başlamır. Sentyabrın 1-də başlayır, may ayının 25-də bitir. Məsələ bundadır ki, mövzular məlumdur və elə mövzular var ki, həftədə 2-3 dəfə tədris olunmalıdır ki, keyfiyyətli tədris alınsın. İndi onu həftədə 1 dəfə tədris edirlər ki, keyfiyyətdən söhbət belə gedə bilməz. Beynəlxalq standartlarda

dərslərlə bağlı müəyyən tədris zamanı nəzərdə tutulub. Bəzən isə zaman bu standartlara əməl etməyə imkan vermir. Sentyabrın 15-dən başlayan və may ayının sonunda bitən dərslər ilində o standartları tətbiq etmək mümkün deyil.

Hesab edirəm ki, ali və orta təhsil müəssisələrində dərslərin sentyabr ayının 15-də başlaması və 14 iyununda başa çatması özünü doğrultmur. Proqramların mənimsənilməsində yaranmış boşluğu aradan qaldırmaq üçün dərslərin 2 həftə uzadılması effekt vermir. İki həftə itirilmiş həftədir. 1 sentyabr qayıtmalıyıq. Dünyanın əksər ölkələrində 1 sentyabr "Bilik günü" assosiasiya olunur.

15 sentyabrı seçməklə çox böyük yanlışlığa yol vermişik. Vaxtilə bizdə də 1 sentyabr "Bilik günü"ne assosiasiya olunurdu. Və bu tarix simvola çevrilmişdi. Tədris ilinin 1 sentyabrda başlayıb, 14 iyun qədər davam etməsi kimi bir məsələnin gündəmdə olması isə ciddi qəbul edilə bilməz. Ona görə ki, bu zaman dərslər həftələri daha da çoxalır ki, nəticədə şagirdlərin istirahət müddəti azalır. Ona görə də optimal variant dərslərin 1 sentyabrda başlayıb, 30 mayda başa çatması ola bilər".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

"Bakcell"-in ölkə miqyaslı rebrending tədbiri Laçında yekunlaşdı

Son həftələrdə yeni brend kimliyini ölkənin 7 şəhərində qeyd edən "Bakcell", son rebrending tədbirini Laçında keçirdi. Bununla şirkət Azərbaycana gətirdiyi innovasiyalar və yeni məhsulları ilə, bütün ölkə əhalisinə davamlı sadıqlığını nümayiş etdirir.

Tədbir zamanı qonaqlar qabaqcıl texnoloji fəaliyyətlərdə iştirak etmək və hədiyyələr qazanmaq imkanı əldə ediblər. Tədbirin diqqət mərkəzində, "Bakcell"-in yeni dövrünün qəhrəmanı, humanoid robot Ardi olub. Qonaqlar yeniliklərlə dolu əyləncə proqramı, VR və sürət oyunlarında iştirak edib, Ardi ilə interaktiv ünsiyyət qurublar.

Innovasiyaları ilə yeni dövrə başlayan "Bakcell", bütün Azərbaycan ərazisində, xüsusilə də doğma Qarabağ sərəmayələrin yatırılması, ölkənin hər bir bölgəsinə yeniliklər, sürət və qabaqcıl texnologiyaların gətirilməsini öndə tutur.

"Son zəng" iyunun 14-də keçiriləcək

Azərbaycan Respublikasının elm və təhsil nazirinin müvafiq əmrinə əsasən 2023-2024-cü tədris ili ölkənin bütün tipdən olan ümumi təhsil müəssisələrində 15 sentyabr 2023-cü il tarixində başlayır, 14 iyun 2024-cü il tarixində başa çatır.

Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyindən bildirilib ki, bununla əlaqədar olaraq 14 iyun son dərslər günüdür.

Qeyd edək ki, məktəblərdə şagirdlərdən dərslərin tədris ilinin sonuncu həftəsindən başlayaraq təhvil alınması nəzərdə tutulur. APA

Son illərdə orta məktəblərin yuxarı sinif şagirdlərinin bir-birini bıçaqlaması, öldürməsi, xəsarət yetirməsi halları nisbətən artıb. Son bir il ərzində Gəncədə 3 məktəbli, Bakıda 4, rayonlarda ümumilikdə bir neçə məktəbli digərini bıçaqlayıb.

31 may tarixində axşam saat 22:00 radələrində Xaçmaz rayonu Ləcət kənd tam orta məktəbinin 10-cu sinif şagirdi eyni məktəbdə oxuyan həmyaşığına aralarında yaranmış mübahisə zamanı xəsarət yetirib.

Bu barədə Quba-Xaçmaz Regional Təhsil İdarəsindən APA-nın sorğusuna cavab olaraq bildirilib.

Qeyd olunub ki, xəsarət almış şagird tibb müəssisəsinə yerləşdirilib: "Hadisə ilə bağlı tərəfimizdən araşdırma aparılıb, hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat verilib.

Quba-Xaçmaz Regional Təhsil İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən məktəbliyə baş çəkilib, valideyn və şagirdlə söhbət aparılıb".

Əlbəttə, heç bir halda bütün məsuliyyəti məktəbin üzərinə qoymaq olmaz. Ancaq eyni zamanda məktəblilərin kriminallaşmasının səbəblərini də öyrənmək, çıxış yolu tapmaq lazımdır.

Sırr deyil ki, hazırda ölkədə xeyli yeniyetmə, gənc kriminal ünsürlərin təsiri altındadır. Bu, həm də ailələrin probleimidir. Ancaq məsələni təbii axara buraxmaq olmaz, cəmiyyəti sağlamlaşdırmaq üçün proqramlar icra edilməlidir. Bunu kim və necə etməlidir? Təbliğət necə qurulmalıdır?

Mövzu ilə bağlı millət vəkili Ceyhun Məmmədov "Yeni Müsavat"a danışdı: "Çox təəssüf ki, son zamanlar məktəblilər arasında bıçaqlanma hadisələrinin artığını müşahidə edirik. Burada bir çox amillərin rolu var. Həmin amillərdən biri valideynlərin öz övladlarına düzgün tərbiyə verə bilməməsi

Kriminallaşan məktəblilər - xilas yolu...

Deputat: "Bəzi valideynlər övladına kifayət qədər vaxt ayırmır, onlara normal tərbiyə verə bilmir"

Ekspert: "Yeniyetmələr, uşaqlar daha çox sosial şəbəkələrin təsiri altına düşüblər, məktəbin təsir imkanı TikTok-dan daha azdır"

ilə bağlıdır. Bu amil çox ciddi rol oynayır. Təəssüf ki, bir çox valideyn övladına kifayət qədər vaxt ayırmır, onlara normal tərbiyə verə bilmirlər. Bir sıra hallarda valideynlərin özlərinin kifayət qədər dəyərlərə bağlı olmamağı, tərbiyələrinin yüksək olmaması bu prosese öz ciddi təsirini göstərir. Valideynlər öz övladlarına daha çox vaxt ayırmalı, ilk növbədə özləri nümunə olmalı və bunu bacarmalıdır".

Millət vəkili qeyd edib ki, bu məsələdə məktəblərin də üzərinə böyük vəzifə düşür: "Məktəbin işi yalnız

təhsil vermək deyil, həm də tərbiyə vermək, şagirdlərə milli-mənəvi dəyərlərimizi aşılamaqdan ibarətdir.

Burada digər məsələ, bir sıra seriallarda və yaxud sosial mediada kriminal əməllərə meylin təbliğ olunmasıdır.

Hesab edirəm ki, burada bir neçə istiqamətdə iş getməlidir. Birincisi, ciddi şəkildə tərbiyə işinə önəm vermək, yəni həm məktəblərdə, həm də ailələrdə tərbiyə işini gücləndirmək, bu istiqamətdə valideynlərlə sıx iş aparmaq, eyni zamanda geniş maarifləndirmə, təbliğat işləri təşkil etmək lazımdır.

Həmçinin bu kimi hallara qarşı bəzi məqəmələr qurulmalıdır. Yeni bıçaqlanma hadisəsini törədənələrə qarşı ciddi cəza tətbiq edilməlidir. Bu cəza olacaqsə, nəticə əldə edə biləcəyik, əks halda, yenidən eyni problemi yaşaya bilərik. Yeni cəza faktoru önəmlidir. Bu baxımdan çox yaxşı olardı ki, cinayəti törətmiş şəxslərin hansı cəza ilə cəzalandırıldığı barədə dəqiq məlumatımız olsun. Yeni həqiqətən cəza oldumu, yoxsa bu və digər formada cəzadan yayınma baş verib və sairə. Bunu xüsusi diqqətdə və nəzarətdə saxlamalıyıq".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov isə qeyd edib: "Ümumiyyətlə, şagirdlər 1-ci sinifdən 11-ci sinfə qədər təhsil müəssisəsinin, tədris prosesinin iştirakçısıdır. Biz necə ki, onların məktəbdən kənar nəticələrinə sevinirik, eləcə də uğursuzluqlarına görə də pis olmalıyıq.

Əlbəttə ki, son illərdə baş verənlər ürəkəcan deyil. Burada həm məktəbin, həm də valideynin üzərinə böyük yük düşür. Problem odur ki, məktəb olaraq üzərimizə düşəni tam şəkildə yerinə yetirmirik. Yeni məqsədimiz şəxsiyyət yetirmək olmalıdır. 2009-2011-ci illərdə təhsillə bağlı qəbul edilmiş qanun və qaydalarla görə məktəb şəxsiyyət yetirdirməlidir. Əgər məktəbdə şagirdlər arasında bir-birinə hörmət, dəyərlər sistemi formalaşdırıla bilmədiksə, demək ki, problem həm də məktəbdədir.

Ailələrlə bağlı məsələ müxtəlif ola bilər. Ola bilər ki, ailə başçısı yoxdur və yaxud onlar hər hansı təhsilə malik deyillər. Amma məktəbdə çalışanların hamısı təhsilli insanlardır, onların dünyagörüşləri var. Bu baxımdan məktəbin yükü, öhdəliyi ayrılır və ən çoxdur.

Həmçinin məktəbdə psixoloqlar uşaqlara bağlı ciddi monitorinqlər aparmalıdır.

Beləliklə, biz birinci nö-

bədə məktəblərdə şəxsiyyət yetirdirməli, dəyərləri formalaşdırmalıyıq ki, şagirdlər başa düşsünlər ki, sinif yoldaşlarını, həmyaşıdlarını qorumaqlıdır.

Həmçinin dərslərlə insanı davranışlar aşılamalıyıq. Çox təəssüf ki, dərslərimiz şəxsiyyət yetirdirə bilmir. Uşaqlar dərslərlərdən yalnız informasiya alır, amma informasiyanın tətbiqi, müqayisəsi, təhlili yoxdur. Yeni biz ədəbiyyat, tarix və digər fənn dərslərində uşaqlarda insanı hisslər oyatmalıyıq.

Necə ola bilər ki, 10-cu sinif şagirdi öz həmyaşığına kəsici alətlə xəsarətlər yetirsin, sağlamlığına ağır zərbə vursun. Bu onu göstərir ki, bu gün yeniyetmələr, uşaqlar daha çox sosial şəbəkələrin təsiri altına düşüblər. Yeni məktəbin təsir imkanı TikTok-dan, Instagram-dan daha azdır.

Hesab edirəm ki, bu cür xoşagəlməz, neqativ halların qarşısını almaq üçün tənqid edilən şəxsiyyətləri, Azərbaycanın azadlığı, ərazi bütövlüyü uğrunda döyüşmüş qaziləri, şəhidlərin döyüş, müharibə yoldaşlarını məktəblərə dəvət etməliyik, qoy şagirdlər görsünlər ki, onlar öz qanları, canları bahasına yoldaşlarını necə qoruyublar".

Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

“Verdiyim 90 min dolları tələb edirəm” - xəstə uşaqların pulunu kim mənimsəyib?

Talassemiya uşaqları üçün toplanan vəsaiti ələ keçirməkdə təqsirləndirilən Nuridə Seyidova, Aynur Bayramova və Aysel Məmmədovanın cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə prosesi keçirilib.

APA xəbər verir ki, bu gün Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim Azad Məcidovun sədrliyi ilə keçirilən prosesdə təqsirləndirilən Aynur Bayramovanın bacısı Dilbər Bayramova tərəfindən məhkəməyə ərizə ilə müraciət edildiyi elan olunub. Dilbər Bayramova ərizədə bacısının həbsinin əsassız olduğunu bildirib.

Daha sonra özünü iş üzrə zərərçəkmiş şəxs sayan Şövkət İsayevanın məhkə-

məyə müraciət etdiyi elan edilib. Həmin şəxs bildirib ki, Şəbnəm Qurbanovanın şa-

hidliyi ilə təqsirləndirilən Aysel Məmmədova və Nuridə Seyidovaya 90 min dollar ve-

rib. O, təqsirləndirilən şəxslərdən ödədiyi pulu geri istəyib.

Hakim Azad Məcidov isə Ş.İsayevanın bu iş üzrə zərərçəkmiş şəxs kimi tanınmadığını bildirib.

Daha sonra təqsirləndirilən Aysel Məmmədova sualları cavablandırıb.

Zərərçəkmiş şəxs Nərgiz Mahmudova təqsirləndirilən A.Məmmədovaya sualında onu niyə aldadıb 9 min manatını aldığı soruşub. A.Məmmədova bildirib ki, N.Mahmudova pulu ona verməyib. O, zərərçəkmişin pulu Nuridə Seyidovanın köməkçisinə verərək gördüyünü bildirib.

Daha sonra A.Məmmədova vəkili suallarını cavablandırıb.

Suallara cavab zamanı A. Məmmədova 2002-ci ilin avqust ayında iş girdiyini bildirib: "Mən işə başlamazdan öncə avqust-noyabr ayları ərzində 4 nəfər Türkiyədə, 6 nəfər isə Bakıda əməliyyat olunub. Bakıda əməliyyat olunan şəxslərdən ikisinə qaraciyər köçürülüb. 1 nəfər beyni əməliyyatı olub. 3 nəfərə isə böyrək köçürülüb. Bundan başqa, əməliyyata çat-

mayan xəstənin pulunu da Nuridə Seyidova ödəmişdi".

Məhkəmə prosesi iyunun 12-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, talassemiya xəstələrinin valideynlərinə qarşı dələduzluq edilməsi ilə bağlı ötən ilin fevral ayında daxili işlər orqanlarına məlumat daxil olub. Məlumat əsasında cinayət işi başlanılıb. Müəyyən edilib ki, Nuridə Seyidova Aysel Məmmədova və Aynur Bayramova ilə əlbir olaraq 36 nəfər talassemiya xəstəsinin valideynlərinin etibarından sui-istifadə edərək həmin şəxslərin övladlarını Türkiyədə müalicə etdirmək adı ilə 980 min manatlıq dələduzluq edib. Əvvəlcə Nuridə Seyidova həbs olunub. Daha sonra məhkəmə prosesində Aynur Bayramova barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Təqsirləndirilən şəxslərə qarşı Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2-ci (dələduzluq, külli miqdarda ziyan vurmaqla) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb.

MUSAVAT

Son səhifə

N 98 (8471) 6 iyun 2024

Bunları bilirsinizmi?

- * Araxis dinamit partlayıcısı düzəldilməsində istifadə olunur.
- * Saqqal 7-15 min tükəndən ibarət olur və ildə 14 sm sürətlə uzanır.
- * Qarışqa dünyada həcminə görə ən böyük beyinə malikdir. Bu beyinin bədənin nisbətinə görə hesab olunur.
- * 100 fincan kofeni dalbadal içmək birbaşa intihar etmək deməkdir.
- * Yatmış insanın boyu oyaq olan insandan yarım santimetr uzun olur.
- * Cənubi Koreyada eyni soyadlı şəxslərin evlənməsi qadağandır.
- * İl ərzində insan qabırğaları 5 milyon hərəkət həyata keçirir.
- * Gündəlik istifadə etdiyimiz qayçıyı Leonardo da Vinçi ixtira etmişdir.
- * Son 4 min ildə insan heç bir yeni heyvan növü əhli-ləşdirə bilməyib.
- * İngiltərənin Lordlar Palatasının spikerinə iclas zamanı danışmaq qadağandır.

Beyninizin gec qocalmasını istəyirsinizsə...

Nebraska-Lincoln və İllinoys Universitetinin alimlərinin apardıqları araşdırma nəticəsində məlum olub ki, bir neçə qida beyin qocalmasının qarşısını almaqda effektivdir. Hazırkı araşdırma sağlam beyin yaşlanmasını təşviq edə biləcək qida maddələrinin xüsusi profilini müəyyən edib. Bu, gələcək tədqiqatlar üçün də əlverişli nəticədir.

Beynin qocalmasının qarşısını alan məhsullar sırasına balıq, kətan toxumu, çia toxumu, balqabaq və günəbaxan tumu, qozda rast gəlinən eikosapentaenoik turşusu və lipoid turşusu daxildir. "Üç fərqli karotenoid, bir çox meyvə və tərəvəzə xarakterik rəng verən fitopigmentlər, gecikmiş beyin yaşlanmasının qidalanma profilində əsas rol oynayır. Karotenoidlərlə zəngin qidalara ispanaq, kələm, qarğıdalı, bolqar bibəri (qırmızı, yaşıl və ya sarı), pomidor, qarpız, qreyppfüt, qovun, brokoli və yerkökü daxildir", - deyə alimlər vurğulayıb.

Bundan əlavə, E vitamini ilə zəngin qidaların qəbulu da məsləhət görülür.

Sağlamlıq problemləri vaxt keçdikcə vərdişə çevrilən həddindən artıq yeməkdən yaranır.

Müntəzəm olaraq həddindən artıq yeməyin bir sıra mənfi nəticələri var:

1. Piylənmə;
2. Yemək pozğunluqlarının inkişafı;
3. Ürək yanması, şişkinlik, ürəkbulanma, qarın ağrısı kimi mədə-bağırsaq traktına aid simptomların görünüşü;
4. Piylənmə son nəticədə ürək-damar xəstəlikləri, ödə daşı xəstəliyi, yağlı qaraciyər xəstəliyi, böyrək funksiyasının azalması və digər sağlamlıq üçün təhlükə yaradan vəziyyətlərin inkişaf riskini artırır;
5. Kalori qəbulunun və qida çatışmazlığının əhəmiyyətli dərəcədə azalması, kilo itkisi və anoreksiya kimi təhlükəli nəticələrə səbəb ola bilər.

Uzun müddət ac qalmağa aşağıdakılara səbəb ola bilər:

1. Anemiyanın inkişafı;
2. Ürək və qan damarlarının xəstəlikləri;
3. Sümük sıxlığının azalması və sınıq riskinin artması;
4. Əzələ kütləsinin itirilməsi;
5. Qadınlarda menstruasiya pozuntuları;
6. Eelektrolit balansının pozulması;
7. Böyrək funksiyasının azalması;
8. Qəbizlik, şişkinlik, ürəkbulanma kimi mədə-bağırsaq problemləri.

Nəyin daha təhlükəli olduğunu birmənalı şəkildə söyləmək mümkün deyil - həddindən artıq yemək və ya aclıq, çünki onlar bədəndə müxtəlif pozğunluqlara səbəb olur. Balanslaşdırılmış bir pəhriz üzərində işləmək vacibdir və əgər özünüz idarə etməkdə çətinlik çəkirsə, bu sahədə mütəxəssislərdən kömək istəyin.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

"Google" gizli şəkildə istifadəçiləri izləyirmiş

"Google" bir neçə ildir ki, istifadəçilərin şəxsi məlumatlarını toplayıb və hətta uşaqların səsinə qeyd alır.

Bu barədə "Google"-un daxili məlumat bazasına istinadən məlumat verilir.

Bu bazada təqdim olunan məlumatlara əsasən, 2013-cü ildən 2018-ci ilə qədər "Google"-un əməkdaşları minlərlə istifadəçinin şəxsi məlumatlarının saxlanması və istifadəsi hallarını qeyd alıblar. Məsələn, bu hallardan biri istifadəçilərin xəbərlər olmadan onların elektron məktublarının saxlanması ilə bağlı olub.

Bundan əlavə, sənədlərdə "Waze" istifadəçilərinin ünvanlarının açıqlanması, silinmiş baxış tarixçəsi əsasında "YouTube"-da tövsiyələrin göstərilməsi və "Socratic" tədris proqramında bir milyondan çox istifadəçinin (o cümlədən uşaqların) elektron poçt ünvanlarının açıqlanması qeyd olunur.

"Google"-un nümayəndəsi bəzi məlumatları təsdiqləyib, lakin hesabatlara altı il əvvəl tərtib edildiyi üçün köhnəliyini bildirib.

Xatırladaq ki, dörd il əvvəl ABS-da "Google"-un baş şirkəti "Alphabet Inc"-ə qarşı iddia qaldırılmışdı. Korporasiya, hətta icazə verilmədikdə belə, müxtəlif proqramların istifadəçiləri izləməsində ittiham olunub. Məlumatların toplanması, hətta brauzerdə "İnkoqnitto" rejimi aktiv olduqda belə həyata keçirilib.

Süni intellekt bəşəriyyət üçün təhlükə ola bilər

Silikon Vadisi (ABS) şirkətlərinin bir qrupu hazırkı və keçmiş işçisi açıq məktub dərc edərək, əlavə təhlükəsizlik tədbirlərini gücləndirmədən süni intellektin (AI) insan həyatı üçün təhlükə yaratdığını bildirdi.

Təşəbbüs qrupuna "Google"-dan, "OpenAI", "Anthropic" və "DeepMind"-dən 13 işçi daxil idi. Onlar bildirdilər ki, aparıcı süni intellekt tədqiqatçıları daha çox müdafiəyə ehtiyacı var ki, onlar yeni inkişaf-

ları tənqid etsinlər və sənayedə innovasiyaları inkişaf etdirmək üçün cəmiyyətin və siyasətçilərin tələblərini yerinə yetirə bilsinlər.

"Biz süni intellekt texnologiyasının bəşəriyyətə gətirməmiş faydalar gətirmək potensialına inanırıq. Biz bu texnologiyalarla bağlı ciddi riskləri də başa düşürük. Bu risklər mövcud bərabərsizliklərin daha da kəskinləşməsindən tutmuş manipulyasiya və dezinformasiyaya, avtonom süni intellekt sistemləri üzərində nəzarətin itirilməsinə qədər, potensial olaraq bəşəriyyətin yox olmasına səbəb olur", - deyərək bəyanatda bildirilir.

Mülkünün ətrafında 6 milyon dollarlıq sümük aşkarladı

İndiyə qədər tapılmış ən böyük stegozavr skeleti hərraca çıxarılıb. Bu barədə "Sothbey's" hərrac evindən xəbər verilib. Bildirilir ki, "Apex" ləqəbli stegozavrın daşlaşmış qalıqlarının hündürlüyü 3,4 metr, uzunluğu isə 6,1 metrdən çoxdur. Onun alicılara 4-6 milyon dollara başa gələcəyi düşünülür. Qeyd edək ki, skelet 2022-ci ilin may ayında "fosil ovçusu" Ceyson Kuper tərəfindən tapılıb. O, dostu ilə mülkünün ətrafında gəzintiye çıxıb və daşdan çıxan bud sümüyü parçasına rast gəlir. Sonra qazıntılar başlayıb və dünyanı heyranə gətirən tapıntı üzə çıxıb.

Stegozavrlar 145-66 milyon il əvvəl, Yura və Təbaşir dövrlərində yaşayıblar. Onlar otla qidalanan dördayaqlı dinosavrlar olublar. Onlar bədənlərinin üzərində iki cərgə halında yerləşən lövhəşəkilli sümükləri və quyruqlarının ucunda uzun tikanları ilə seçilirdi. Stegozavrlar ən iri otla qidalanan dinosavrlardan biri hesab edilir, onların bəzi növlərinin 9 metrə qədər uzunluğu olduğu bildirilir. "Apex"-in skeleti stegozavrların indiyədək tapılmış ən böyük skeleti hesab olunur. Bu nadir tapıntı həm elmi, həm də kolleksiya baxımından çox qiymətli hesab olunur.

Kolumbiya 200 ton qızıl daşıyan əfsanəvi gəmini axtaracaq

Əfsanəvi "San Xose" gəminin üç əsr əvvəl batdığı yer Kolumbiya hakimiyyəti tərəfindən "mühafizə olunan arxeoloji ərazi" elan edilib. 18-ci əsrə aid gəmi mülyardlarla dollar dəyərində qızıl, gümüş və zümrüd daşıyırdı. İspaniya Kralı hətta məxsus gəmi 1708-ci ildə Kolumbiyanın Kartahena liman şəhəri yaxınlığında ingilis donanması tərəfindən batırılıb. İndi Kolumbiyada onu tapmağa ümid edirlər. Hesablamalara görə, gəminin göyortasındakıların dəyəri 14 milyard avrodan çoxdur.

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.